

Karjalaisten Joulu-Sanomien

I.

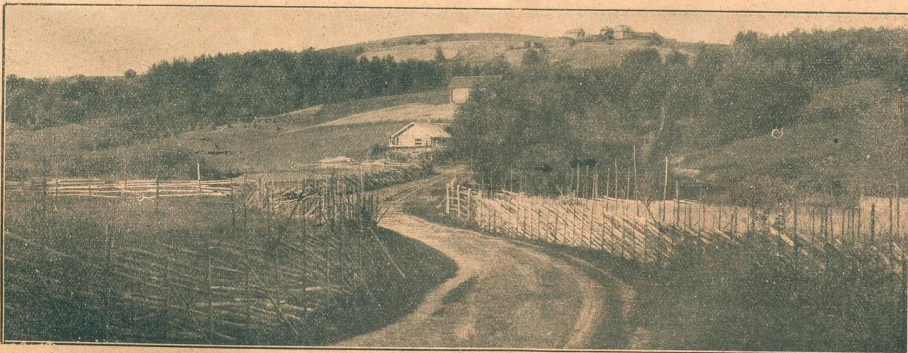
Karjalaisten Sanomien 7—8 n:rot v. 1917.

Lauvantaina, joulukuun 15 p:nä

Toimittaja: IVO HÄRKÖNEN.

Joulu 1917.

Merkillisemmissä olosuhteissa ei monta joulua vietettäne kuin tämän vuoden joulu näyttää tulevan vietettäväksi. Koko maailma on sotakannalla; melkein kaikki kansat asettuineina toisiaan vastaan. Suuri maailmansota on tempaissut pyörteisinsä vielä tänäkin vuotena lisää kansoja ja näiden mielettöni riehuminen on pikemmin vain yltenyt kuin laimennut. Venäjän valtakunnan piirissä asuville kansoille ovat tämän joulun edelliset ajat tuottaneet vielä sellaisen yllätyksen, että tämä suuri valtakunta, yksi Euroopan vahvimpia ja laajuudeltaan koko maailman ensimmäinen, on aivan hajoamistilassa. Vieraiden kansallisuuksien irtautuminen siitä erillisiksi kansoiksi tosin ei ole mitään ihmeteltävää, sillä siihen suuntaanhan on viime aikoina kehitys kulkenut ja noudattanut tässä suhteessa täyden luonnollisuuden tietä. Mutta sellainen kamppailu saman kansallisuuden kesken — nämä viime aikojen, so-taan muistuttavat le-vottomuudet — mitä Venäjällä on ilmennyt, ei ole aivan tavallista ja se se juuri hajottaa ja raastaa pahemmin kuin muu.

Karjala'nen maisema.

„Oi Luoja! Onko tarpeen että kaikki maailman tuet, rakkaus, kunto, maine ja rehellisyys horjuvat kuin ruoko ja tuhansittain sydämiä särkyvät, jott' etehempäin tuuman verran vaan maailma liikahtaisi radallaan?“

Näillä runon sanoilla täytyy kysyä tämän vuoden joulun ehtiessä eteen.

Onhan maailma ennenkin kiehunut tulimerenä; on hajonnut vanha Rooman valtakunta, joka sulki piiriinsä koko senaikaisen sivistysmaailman. Se rauhan ja hyvätahdon sanoma, joka tuhat yhdeksänsataa seitsemäntoista vuotta sitten kajahti Juudaanmaan korkealla vuoriylängöllä pienen Betlehemin kau-

pungin luona, on kyllä unohtunut ja häipynyt meidän hyvätahtoisten ihmisten melskeihin monta kertaa ennen, mutta tuskinpä näin sydäntäsärkevästi ja epätoivoa herättävästi koskaan ennen.

Elämmehän niisanottua edistyksen aikaa, kahdettakymmenettä vuosisataa, aikaa, jolloin kaikki on kehittynyt korkeimmilleen. Kiiholla on tehty työtä ihmiskunnan jalostumisen hyväksi. Koulujen, sanomalehtien, kirjallisuuden, tuhatmuotoisten yhteiskunnallisten parannusten kautta. Kaikkien elämä on koettu tehdä niin mukavaksi kuin suinkin. On puhuttu kiivaudella ja liikuttavalla innolla rauhasta, aseiden riisumisesta, kaikkien kansojen tulemisesta veljiksi, niin, ihmiskunnan veljeydestä. Vapaus, veljeys, tasa-arvoisuus —

sehän on ollut nykyistenkin vallankumouksien tunnusana.

Kuitenkin — pahempaan veljeyden häpäisemiseen ja talleamiseen tuskin on ennen tultu.

Pienen Suomenkin kansa, jonka sivistyksestä on paljon puhuttu, hetkenä, jolloin tuli tilaisuus kerrankin koettaa päästä oikeaan omaan valtaan, ainaisesti odotettuun itsenäisyyteen, juuri silloin se kohottaa vallankumouksen ja vapauden valeverhoon puettut veriset aseensa omia kansalaisiaan kohtaan. Työn raskaan raataja luulee olojensa paranevan ja leipänsä käyvän runsaammaksi omien veljiensä surmaamisella. Sosialismi on sellaisille olojen parantajille pelkkää raakaa tappoa.

Vielä surkeammin, kuten jokainen on nähty, ovat olot Venäjän maassa. Siellä kulje-

tetaan tykit rintamilta ja käännetään omia kansalaisia, muistomerkkejä, sivistyslaitoksia ja kalleuksia kohtaan — kaikkea kohtaan, mikä vain eteen sattuu!

Sellaisten merkkien keskellä, joiden taustana on suuri, koko maailmaa uhkaava yksinkertaisimpien elämäntarpeiden puute — epäpeällinen nälkä —, elämme odotellessamme suurta joulujuhlaa ja kuvitellessamme, kuinka taaskin tämän maailman merkillisimmän miehen syntymäyönä kajahtavat pimeydessä kaudit taivaallisen sotajoukon sanat:

Kunnia olkoon korkeuksissa,
maassa rauha
ja ihmisille hyvä tahto!

Pelkkää ivaako tuo suuri korkeuden sanoma?

Ei! Maailma kulkee omaa rataansa. Kohtalo johdattaa ihmislapsia ja heidän suurta yhteiselämäänsä omalla tavallaan. Kaikki on eletävä ja koettava ja vasta sitä tietä tultava siihen suureen päämäärään, johon olemme menossa. Kaikki on varmaankin täysin tarpeellista. Kaikki varmaankin vahvistaa meitä suuressa pyr-

kimyksessämme ja luo lopulta onnea, rauhaa ja hyvinvointia, joka täytyy olla tämän pyrkimyksen päämääränä, luo sitä kaiken onnettomimmankin uhalla. Suuret kukistuvat ja pienet nousevat. Tulee taas niiden vuoro ja niin edespäin toisten. Suuri ihmiskunnallinen eteenpäinmeno tarvitsee suuria työntekijöitä: suuria vaihteluja ja vuorotteluja. Koko maailman kehitys koskee koko maailmaa.

Ja niin voimme rauhassa tänäkin vuonna yhtyä suuren syntymäyön unohtumattomaan, kautta koko maailman kaikuvaan virteeseen, millä ihmisten hyvää tahtoa ja rauhaa läpi yön kuulutettiin. Se virsi ei ole vanhennut tuhannessa yhdeksässä sadassa seitsemässätoista vuodessa, se ei vanhene vielääkään!

I. H.

N. & K. SIITON.
Omisaja PAAVO JYLHÄ.

Myöpi

tukuttain
ja
vähittäin:

Viljatavara,
Herku- ja hedelmätavara,
Lasi- ja Porssiinittavara,
Kalastustarpeita
ynnä monenlaista muuta
sekatavara.

Toimittaa:

tavarain välitystä
ynnä muita
pienempiä asioita.

Liike:

Siitoinin kivitallossa
Kauppatorin varrella.
Puhelimet: { Konttorin 115.
Puoliin 270.
Asuntoon 228.

Postiosoite:
Sortavala.
Sähköosoite:
Sortavala.
JYLHÄ.

Joulun suuri sanoma.

Kunnia olkoon Jumalalle korkeuksissa ja maassa rauha ja ihmisille hyvä tahto! (Luuk. 2: 14).

Näillä sanoilla ilmoittivat riemunsa meidän ihmisten parhaat ystävät — taivaan enkelit, kun syntyi maan päälle Vapahtaja Jesus Kristus pelastamaan meitä meidän suurimman vihollisemme, pahuuden hengen, valasta. Näillä sanoilla he tahtoivat lausua: iloitkaamme täällä korkeuksissa, valkeuden, puhtauden ja rakkauden valtakunnassa! Riemuitkaamme! Sillä Jumalan hyvä tahto on ulottunut alas maalliseenkin maailmaan, tuohon murheen, vaivan ja pimeyden laaksoon! Veisatkaamme Herralle kiitosvirttä! Hän on muistanut vihe-
liästä ihmislasta, vajonnutta henkiseen sokeuteen, itsekkäisyyteen ja syntiin. Nyt koittaa ihmisille uusi päivä! On syntynyt maailmalle Vanhurskauden Aurinko — Kristus Jumala, totinen Valkeus, totinen Elämä, ainoa oikea tie autuuteen, — hän, joka on tuova ihmisille to-
tisen vapauden! (vert. Joh. 1: 4—5; 14: 6; 8: 36).

Näin veisasivat enkelit Kristuksen syntymäyönä.

Siitä yöstä on kulunut jo melkein kaksituhatta vuotta. Mutta ovatko toteutuneet nuo enkelien ennustukset? Onko kukistettu pimeyden ja pahuuden valta? ... Joka vallitsevat maailmassa valkeus, rakkaus ja rauha? ...

Jos tällä hetkellä luomme silmäyksen ylitse ihmis-
kunnan ja maailman, niin näemme, että kaukana on vielä se, mitä enkelit riemastuksissaan ennustivat maailmalle.

Maailmassa, maailman sivistyneimpien kansojen kesken riehuu ennen kuulumatonta sota. Soditaan maalla, merellä, — ilmassa, veden alla. . . . Kauheat hävityskoneet, hirmuiset ampumaseet, räjähdyspommit, tukahduttavat myrkylliset kaasut yhteen silmänräpäykseen tuhoavat, kaivavat maahan, hukuttavat meren syvyyteen, repivät kappaleiksi tuhansia ihmisparkoja tahi tekevät heitä vaivaisiksi raajari-koiksi. Kylät, kaupungit, vieläpä kokonaiset valti-
oitten alueet hävitetään autoiksi. — Siellä, mistä sodan kauhut ovat kau-
vempina, missä vielä ei ole jouduttu sodan jalkoihin, siellä päivä päivältä kärjistyvät suhteet kansan eri kerroksien kesken. . . . Kateus, eripuraisuus ja viha hajottavat kansakunnat eri puolueisiin, jotka käyvät kiihkeää taistelua aina veljen veren vuodattamiseen saakka. Sitäpaitsi uhkaa nykyään useampia maita nälänhätä ja sen yhteydessä sen kamalat kaimaajat, rutot ja taudit.

Näin on laita sivistyneissä maissa, sivistyneitten kansojen kesken. Entäs muualla, muissa osissa maailmaa? — Siellä vallitsee pakanuuden pimeys, on satoja miljoonia ihmisiä, jotka eivät ole kullek mitään suuresta jouluyön viestistä.

Mutta, lukijani, vaikka näin surkea onkin nykyinen maailman tila, eivät kuitenkaan turhaan riemuinneet enkelit sinä suurena yönä. Kyllä ihmiseksi tulleen Jumalan Pojan kautta on annettu maailmalle kaikki ne lahjat, joista enkelit ennustivat. Meille paistaa taivaallinen Valkeus, olemme saaneet varman vapauden ja rauhan. Tuhansia miljoonia ihmisiä, joita on sinä suurena yönä syntyneen kautta saavuttanut tässä maailmassa itselleen järkähtämättömän toivon, varmuuden ja rauhan, tulevaan nähden taas osallisuuden iankaikkisesta autuudesta.

Kaikki se paha, ne vaivat ja kärsimykset, joita nykyinen ihmiskunta kokee, ovat syntyneet siitä, että ihmiset „rakastivat enemmän pimeyttä kuin valkeutta“ (Joh. 3: 19). Ihmisten mielet ja sydämet ovat kokonaan kiintyneet tähän maalliseen elämään, sen ihana-

siin ja hyvyysiin. Tämä ajallinen elämä, vaikka se onkin vaan silmänräpäyksen aikainen alkuaste ihmisen kuolemattoman sielun elämässä, se on käynyt nykyajan ihmisten harrastuksissa kaikki kaikkeksi. Oma etu, voitto, saalis ja niitten kautta saavutettava elämän mukavuudet ja nautinnot ovat tulleet ihmisten työn ja toiminnan päämääriksi. Aniharvat ovat ne ihmiset, jotka tekevät työtä ja näkevät vaivaa toisten parasta tarkottaen ja niitäkin usein innostuttaa toimimaan turhainmaineinen ja kunnian halu. Tästä kaikesta seuraakin ristiriitaisuus, katkera mieli, viha, riidat, taistelut, sodat ja hävitykset. Sillä sehän on aivan selvä asia, että kaikki, mikä minulle tuottaa yksipuolista voittoa, on toiselle vahingoksi ja tappioksi, — milloin toinen itsekkäästi ylenee, toinen silloin sortuu.

Kristus Vapahtajamme on tullut maailmaan maallisia hyvyyskokoamaan ja niistä nauttimaan. Aniharvoin tavallinen ihminen syntyy niin kurjissa olosuhteissa, kuin Hän syntyi: karjalola oli hänen syntymisjuonaan, — seimi ensimmäisenä kehtonaan. Maailman silmissä Hän oli köyhän kirvesmiehen poika. Silloin kun Hän toimi meidän pelastukseksenne, ei hänellä ollut mihin päänsä kallistaisi (Luuk. 9: 58). Ei hän etujansa ajanut eikä kunniaa etsinyt eikä palvelusta tahtonut. Hän uhraisi kaikki kokonaan ihmisten hyväksi: — ainoa kunnia, jota hän etsi, oli Jumalan kunnia. Hän sanoi: Minä olen tullut taivaasta tekemään — en omaa tahtona,

Joulukuuvia: Betteheimin kaupunki.

vaan hänen tahtonsa, joka minut lähetti (Joh. 6: 38). Minä en pyydä omaa kunniani (Joh. 8: 50). Ihmisen Poika ei tullut palveltavaksi, vaan palvelemaan ja antamaan henkensä lunnaiksi monen edestä (Matt. 8: 28). Minä olen hyvä Paimen; hyvä paimen panee henkensä lammasten edestä (Joh. 10: 11).

Rakas karjalainen lukijani, — elämme sangen lu-
paavaa aikaa; karjalaisellekin heimolle on koittanut mahdollisuus pyrkiä omiin erikoisiin kansallisiin päämää-
riinsä — saada omalla armaalla äidinkiellellään ammen-
taa tietoja ja taitoja, — takoa yhdessä muiden heimo-
laisten kera omaa onnen Sampo. Tiedä sentähden, että se onni on ainoa pysyväinen, joka perustuu enkelien veisaamaan rauhaan. Pane pois itsekkäisyys, oman ahtaan edun ja voiton ajaminen, opi ajattelemaan enem-
män toisen parasta, uhrautumaan yhteisen edun hyväksi, aina pysyen kiinni Kristuksen, Vapahtajamme, sanassa ja voimassa!

S. Solntsev.

Lukuhaluiset kansalaiset Vienan ja Anuksen Karjalassa!

Kun meillä on parhaillaan järjestettävänä Vienan ja Anuksen Karjalan kansankielisten luku-
tupien ja kirjastojen asia, kehoitamme eri kuntien valistusmielisiä kansalaisia lähettämään meille ehdotuk-
sensa, mihin kylaän kussakin kunnassa erityisen ki-
peästi joko luku- tai kirjasto tarvittaisiin. Samalla pyydämme ilmoittamaan sopivan talon niiden sijotta-

Carelia rediviva — uudesti- syntyvä Karjala.

Valtakunnat murskaantuvat ja hajoavat liitoksis-
taan, uusia on muodostunut tai on muodostumaisillaan. Maailma näyttää kuolontuskissa väentelehtien pyrkivän synnyttämään jotakin uutta. Olemme varmat siitä, että uudistunut olemassaolomme on tuleva ainakin eräissä suhteissa toisenlaisiksi kuin entinen: inhimillisemmäksi, oikeudenmukaisemmaksi, jalommaksi, paremmaksi. Entiseen masennuksen tilaan emme voi enää palata.

Karjalaankin tuntuvat maailmojen järjestykset vai-
kuttavan uudistavasti, ylentävästi. Emme tiedä, mitä muutoksia sen oloissa aikaansaadaan, mutta se näyttää varmalta, ettei tuon kansan kohtalo tule olemaan enää se, mikä se näytti olevan vielä joku aika sitten: vä-
hittäinen tyrehtyminen ja kuoleminen sortajan kahlei-
siin, pakollinen tri pakottomampi henkinen itsemurha. Toivo, vieläpä uskallus ja rohkeus on jähten virinnyt, alammepa nähdä jo ensimmäisiä tuloksia uudistuneesta kansallisesta työstä.

Suurelta ja väikealta tuntuu esillä oleva työ, har-
voilta ja vähäväkisiltä näyttävät karjalaiset työntekijät! Heitä ja heidän tehtävänsä ajatellessa tuntuu pelotta-
valta, etteivät vaan voimat väsyisi ja erehtyisi, etteivät luonnon vastukset kävisi ylivoimaisiksi!

Viisautta, rohkeutta, mielenluuruttua ja uhrautu-
vaisuutta vaaditaan nyt karjalaisilta työntekijöiltä. He ovat kuin rajavartiota aralla rintamalla, kuin ristitotu-
reita epävarmalla maaperällä. Heistä ja heidän innos-
tuksestaan, kestävyystään riippuu ensi tilassa kaikki.

Karjalaisia ja Karjalaa on näihin asti ylistely ja
koristeltu, juhlapuheissa heilitty ja säälitelty. Mutta yhtä paljon on karjalaisia takanapäin ja tilaisuuden
tullessa, silmäin edessäkin, moitittu pintapuolisuudesta,

keyvymielisyydestä, vielä-
pä epäluottavuudesta ja
kieroudesta. On aika,
että karjalaiset näyttä-
vät, etteivät he tarvitse
valheellisia ylistelyjä ei-
vältä otta vastaan väärää
syytöksikään.

Karjalaiset etuvartiot,
Karjalan asian ajajat!
Teidän on tällä hetkellä
näytävä, että olette to-
dellinen maan suola, se
oikea hapatus, joka saat-
taa kaiken jaloon käyn-
tiin. Olkaa yksimielisiä,
olkaa pitkämielisiä, pe-
lottomia ja uhrautuvai-
sia, vakaita ja totisia. El-
kää ajatelko vähälukui-
suuttanne, pitäkää mie-
lessänne, kuinka pienestä
Agricola Suomessa aloitti
ja kuinka toivotomissa
oloissa varsinainenkin
suomalainen sivistystyö
19 vuosisadalla uudestaan
alkoi. Elkää miettikö voi-
mienne vähäisyyttä ja
kehittymättömyyttä, ko-
ettakaa päinvastoin sy-
ventää itseänne ja ke-
hittää voimianne, niin että
ne heijastuisivat ympä-
ristöönkin.

CARELIA REDIVIVA,
uudestisyntyvä Karjala,
olkoon aina mielessänne!
olemassaolo — niin, vie-
läpä uudistunut laulunmahti, oma karjalainen kirjalli-
suus ja taide!

Onni Okkonen.

mista varten. Kirjastojen perusosa ja lehdet ensi
vuodeksi myönnämme ilmaiseksi.

Jyväskylässä jouluk. 8 p:nä 1917.

Karjalan Sivistysseura.

Ehdotukset pyydetään lähettämään os. Karjalan
Sivistysseuran sihteeri, Helsinki, Vuorikatu 8. A.

— Karjalan Sivistysseuran tarkoituksien edistä-
miseksi ovat tämän syksyn kuluessa lahjoittaneet seura-
avat henkilöt allamainitut summat: Sotilaskirjuri Petri
P. Kondratjeff Vuokkiniemestä 25 ruplaa, kauppatas-
kustaja Pekka Kanerva Vaasasta 100 ruplaa ja kauppa.
G. Maurasen kautta eräs nimeään ilmoittamaton 50 mk.

— Avustajamme. Tämän vuoden kuluessa ovat
Karjalaisten Sanomiin kirjoittaneet: kauppias Paavo
Ahava, kansak. tarkastaja Hj. Basilier, tohtori Rafael
Engelberg, maist. Lauri Hannikainen, konttorivirkamies
J. Ignatjeff-Isakkila, tohtorinrouva Manja Kalske, kun-
nallishallinnon puheenjohtaja P. Kyöttinen, amanuensis
J. Lukkarinen, kauppa. Timo Manner, asioitsija J. Mart-
tini, johtaja A. Mitrofanoff, tohtori B. Mitrofanoff, tohtori
Onni Okkonen, kunnallishallinnon puheenjohtaja
Leo Pankkonen, kansak. opettaja W. Petrow, toimittaja
K. Repo, rovasti S. Solntsev, hra J. H. Sutinen ja metsä-
konttorin virkamies Paul Trofimoff.

Karjalan vapaus.

Karjalan Vapauden päivä se piilee vaan,
vaikk' ikikirkkasteen käy kaikki jo maat,
Karjalan vapauden vuori on vartiottaan,
vaikka jo heikomminkin on voimakkaat.

Karjala, kallis, se liian kauvaksi jäi,
Karjala, laulukas, latunsa loitolle vei,
siksipä hylkiipaadeks se painui näin,
ei kenenkään kivijalkahan kelpoa se, ei.

Karjala ventoihin korpihin viskattiin,
suurihin soihin se, suojaton, harhautui,
siksipä velyillekin polo vieras on niin,
outoa ei, jos vieraalta unhottui.

Tai kovin vierelle, vento, se virtensä toi,
liäksi sai rajat rakkahat rinnakkain,
vartiomuriks se, valkea, kelpaisi noin,
vaan myös suojaksi veikkojen vieraampain.

Laulujen maa, sinun kohtalos laulun on,
niinkuni ihmisen unhoon vaivutetun,
kun häitä muiden on, liet lähes korvaamaton,
kun häitä itsesi — ah, häitä yksin se sun!

Kunnes vielä sä siell' elät, vörjyilet,
kunnes vielä sä tyjten et pyyhitty pois,
sinnes vielä ne soi veli-kantelehet,
toisin kun säi — kuka kuollutta muistaa vois?

Eipä niin ennen. — Pelguri — pelkuri kai
mies tosimeleltään — sekin kelvata voi:
Suuren Norgorodin esimuurille sai
rientää ja ehtiä, kun hällän kellot ne soi.

Kun raju Buotsi se ryntäsi, Tuomas tuo
uskonkiihkoisa turmiejoukkonsa toi
vierelle veen, Nevan valtavan — Inkerin suo
Inkerin päällikön voimin vain säilyä voi.

Suur' Aleksanteri kuitti ja legendaan
keralla itsensä kiinnitti kirjoihin,
kirkkojen tauluihin, tauluihin laajan maan
tshuudin, ni lüttöihin kävi liikkoihin.

Tai kun ystävä us tuo, slaavin mies
liäksi taakaksi sai, jopa kimmastui
nuo veret Annuksen veikon ja kummia ties
kirjat, kun Kizhin ahtchet kansottui.

Heilahti viikatteet, halot, aidaspuut,
rusahti aidat ne täytetyn kirkonmaan,
vaikka ne välkähti turmioputkien suut,
jyrkkänä seisoi Annuksen mies yhä vaan.

Astuiwa Ahma ja Vorna jo piilostaan,
kun vorot pohjan ne Vienahan suksensa toi,
hiitipä Hilppakin, kaikki surot Karjalan maan,
kun sota puolesta kotoisten kontujen soi.

Niin elot ennen. Ei uni vallinnut
silloin vartiomureilla Karjalan.
Vaikka ei valtaja luonut, ei hallinnut,
seista se tais toki puolesta kalliimman!

Niin toki nytkin! Ei toki ikuinen
lie tämä hiljaisuus elon jälleillä tuon,
missä on suorittu työ tuhat-turmallinen,
missä on seistuna keskellä kuoleman suon!

Niin! Pyhät merkit on tavaalla: muuallakin
vielä on vartio muutama vartioton,
vaan tuhat nousee jo, näkkäätte, kuulkaatekin,
vuortensa huipuille! — Kansojen vapaus on!

Iivo Härkönen.

Joulukuvia: Öijymäki, Jerusalemista päin nähtynä.

Sumun halki.

Jo lähestyvät Vienan ihanat kylät. Sinne palaa
Suomen pojan mieli. Heinämiesten venheessä hän nyt
Vienan rajavesiä viiltää. Etuhangoilla hän soutaa, kun
taas takahangoilla aivot nuoren neitosen käsissä not-
kuu, perässä vanha ukko pitkäparta mela kainalossa
torkkuu ja keskellä venettä heinäin päällä kaksi van-
hempaa naista nukkuu.

Suuri on selkä edessä. Kaukaa siintää kotoinen ranta.
Järvi herkeää tyyneksi. Aallot lakkaavat läikky-
mästä. Kuuluu vain veden hiljainen lipinä keulasta ja
airojen tasainen tahti.

Kaakkuri venettä säikähtää, yrittää lentoa, ei saa
ilmaa siipien alle — on niin tyyni — juoksee palasen
pitkin veden pintaa, rauhoittuu ja paiskautuu jälleen
uimaan.

Omituiset tunteet hiipivät muorukaisen mieleen:

Täällä ennen Väinämöinen selässä sinisen hirven
lasketteli laineita, täällä sammonsoutajat aarrettaan kii-
dättivät pakoon, Pohjolan akan ilmojen halki heitä
takaa-ajassa, tuolla terhenisen niemen kirjässä Aino
vedenneitojen karkeloon yhtyi ja tuolta luodon laiteelta
Väinämöinen kalana hänet jälleen venhoonsa nosti

Selälle ajautuu sumua! Kinkas nyt kotirantaan
osataan? kuuluu perämiehen hiljainen mutina.

Nuorukainen havahtuu unelmistaan. Katsoo. Niinpä
todellakin! Sumua!

Se yhä lisääntyy. Kaikki rannat jo siihen peitty-
vät. Se lähenee joka puolelta, kietoo vihdoin vaippaansa
yksinäisen venvonkin selällä ja herättää kylmällä pyyh-
käisyllään heinänpäällä nukkujatkin.

— Sumua!

Vene soutaa, soutaa — — — soutaa. Perämies
vakuuttaa pitävänsä suoraan ja oikeata suuntaa. Koti-
rantaa vaan ei kuulu! Vierii tunti toisensa jälkeen.
Soutajakin jo vaihdetaan. Naiset heinäkasalta siirty-
vät airoihin ja entiset soutajat heidän sijalleen.

— Missähän nyt ollaan? murahtaa vihdoin perä-
mies. Aikaa sitten olisi meidän jo pitänyt saapua omaan
rantaan!

Kuluu yö. Mutta vene sumussa soutaa ja sou-
taa yhä. Yht' äkkiä näkyy lähellä toinen vene har-
vemmassa sumuaukeamassa. Se näyttää lähenevän.

— Täälläpä tuntuu olevan muitakin soutajia. Kään-
netään heitä kohti. Ehkä ovat paremmin selvillä suun-
nasta ja voivat meitäkin neuvoa!

Perämies, ukko pitkäparta, kääntää oikealle ja oh-
jaa suoraan venettä kohti. Se peittyi samassa sumuun,
jota nyt ajelele hiljainen amutuuli. Jo vilahtaa taas
näkyviin. Nyt kaukaa vasemmalta.

Kas miten kovasti ne soutavat! Vene kiittää kuin
lintu ja aivot näytävät kuitenkin niin keveästi työtään
tekevän, kuin leikiten!

— Kumma, ett'ei airojen loiske tänne kuulu.

Ukko kääntää taas outoa venettä kohti ja alkaa
huudella:

Hohoi! Hoi! Vuotelkaahan!

Ei vastausta.

Samassa peittyi vene sumuun — — —

Soudellaan ja soudellaan yhä edelleen kotvan ai-
kaa. Taas vilahtaa näkyviin vene. Nyt oikealta aivan
läheltä. Ne soutavat kuin ilmassa. Ääntäkään ei kuulutus
kuvastuu hänen kasvoiltaan:

mitään! Eivätkä vastaa huutoihin. Käännetään kohti
ja soudetaan kaikin voimin. Se peittyi taas näkyvistä.
Saavutaan aivan sille paikalle, missä se juuri oli ollut.
Mutta ei mitään! Ei kerrassaan mitään! Sumua vain!
Sumua kaikkialla.

Huudellaan:

— Hohoi! Hoi! Hohoi!

Ei vastausta.

— Sepäs oli kumma vene, kävisi kuin pilviin, tai
veden alle! Mitähän ne oli väkeä? Ei kuulu hiiskausta-
akaan!

Kas jo taas näkyy! Nyt vasemmalla, kauempana.
Se lähenee. Lähenee yhä. Lentää kuin leikiten. Niin
ne siellä vetelevät kuin huvikseen vain.

Soudetaan kohti. Sumu jälleen hiukan hälynee.

Kas siinäähän se nyt on! Vihdoinkin aivan äärellä!

— Hohoi! Hoi! Elkaähän jättäkö! Täällä on
muitakin soutajia! Rehellistä väkeä! Hohoi! — — —
Ei vastausta.

Outo vene katoaa taas sumuun.

— Nyt ne varmaankin vuottavat meitä! Soutakaa
nopeasti! Olemme heti heidän luonaan.

Soudetaan, jotta kohina keulassa käy. Sumun läpi
ilmestyy näkyviin jotakin tummaa. Se käy veltvemmäksi

— Saari! Outo saari!

Hämmästynyt ilme leviää kaikkien kasvoille.

— Saari!

Ukko pitkäparta kalpenee. Hän kääntää veneen
ja alkaa hiljaa meloa pois päin. Omituinen mielenliiku-
s kuvastuu hänen kasvoiltaan:

— Ne oli — — — veden väkeä! hän kuiskaa väräjäväällä äänellä. Muuttivat itsensä saareksi — — —

Seutuun levää kaamea hiljaisuus — — —

Vähitellen varvee sumu, häipyi vihdoin kokonaan ja näkyviin tulee kotikylä, aivan läheltä — perän takana.

Käännetään sinne ja lasketaan rantaan. Aamu on valjennut. Kylässä väki parhaillaan on töitään alkamassa. Kuuluu kirveitten kalsketta ja vasarain pauketta — — —

Nuori väki siellä innostunein mielin kenttää raivaa ja juhlaavaa rakentaa huomispäivän suuria karjalaisjuhlaa varten.

Nousee arinko. Kimeltää sen kullassa suuri selkä. Vanha ukko pitkäparta, luo katseensa selälle:

— Äsken siellä outo vene, outo saari . . . Vanhan ajan kummitukset häipyvät . . . Uusi aika alkaa!

Lauri Hannikainen.

Uistinta vetämässä Kieretinjoella.

*Oi sä kaukainen korpiseutu,
oi sä hiljainen erämaa,
sinun tummiin turvihisi
minun sieluni kaihoaa.*

Iivo Härkönen.

Matkalta, jonka serkkuni A. V. Ervastian seurassa kesällä 1879 tein Vienan Karjalaa, on omituisen selvänä säilynyt muististani kulkumme Kieretin kauppala Uuteenkylään ja uistelemisen Kieretin jokea noustessa.

Ervasti on tunnetussa kirjassaan „Muistelmia matkalta Venäjän Karjalassa kesällä 1879“ tämänkin retken lyhyesti kuvannut, mutta kun eräs nuori ystäväni juuri kysyy parasta kalapaikkaa, minkä matkoillani olen tavannut, julkaisen Ervastian kuvauksen täydennykseksi Karjalan oman lehden lukijoille tämän vanhan, vähäisen muistelman.

Kuljettuamme Oulusta Kajaaniin — Kuhmon kautta rajalle, täältä Miinovan, Pismalahden, Jyskyjärven, Pajanajärven ja Usmanalan kautta Venäjän Kemiin, josta kävimme Solovetskin luostarissa ja Arkangelin kaupungissa, olimme pienellä höyrylaivalla 21 p. heinäkuuta saapuneet Kierettiin palataksemme täältä Uhtuan kautta Ouluun.

Kieretti on venäläinen kauppala, vaan siellä oleskeli siihen aikaan usein työssä tai ansiollaan rajakylän karjalaisia. Meille sattui niin mukavasti että neuvotellessamme majatalossa, jossa ei osattu kuin venäjätä, mitä tietä lähtisimme Uhtualle päin painamaan, sinne tuli meitä, „Ruotsin miehiä“, tervehtimään köyhän näköinen karjalainen ukko nimeltään Maksima Soavanen. Hän oli kotoisin Uudestakylästä, jonne Kieretistä sanoti tulevan vesi- ja maamatkoja yhteensä noin 4 peninkulmaa länttä kohden. Maksima, kuultuaan ai-

keistamme, arveli meille sopivimmaksi kulkea ensin hänen kotikyläänsä ja sieltä jatkaa sisämaahan. Näin päättiinkin tehdä. Maksima sai toimekseen hankkia veneen ja kaksi muuta soutajaa sekä tulla jo klo 5 seuraavana aamuna meitä matkalle noutamaan.

Kun sitten Maksima ja toinen saattajamme, Kirilä Tervonen, johon edellisessä iltana olimme tutustuneet, aamulla sovitun aikaan saapuivat, olimmekin heti valmiit lähtemään, sillä olimme aikaisin heränneet paimenten miellyttävään torvisoittoon, samantapaiseen kuin Karjalan sydänmaillakin kuuluu. Rantaan saapuessamme oli siellä veneen vieressä odottamassa kolmas saattajamme, Iivana, hänkin kotoisin Uudestakylästä. Vienan- eli Valkeanmeren nousuvessa aluksi soudettiin ja välillä purjehdittiinkin kaurisrantaista 4—5 km. levyistä ja noin 30 km. pitkää merenlahtea (Inbergin kartalla Uittolahti) sen pohjukkaan saakka, josta sitten metsä- teitä astuttiin tunnin verran Kieretinjoen rannalle. Uusi- kyläläisten kaksihankainen vene haettiin pensaitosta ja kohta lähditään jokea nousemaan, kaksi miestä vuoro- tellen airoissa.

Kieretinjoki on kahden kolmen Helsingin kadun levyinen, rannat enimmäkseen matalat lehtimetsäin peittäminä. Oikea uistinjoki! Ilmakin oli muutamien kolkkojen päivien jälkeen käynyt herttaisen lämpimäksi tuulen kääntyessä etelän puolelle. — Kaivon kapineistani Renforssin tavallisen lusikkauistimen, kirkastin sen Oulun poikain kalataikoja Antin ahvenesta y. m. sanellen ja viskasin uistimen veteen.

Ja nyt alkoi kaloja tulla, minkä vain lappaa ehti: enimmäkseen keskikokoisia uistinahvenia, joita tässä joessa näytti olevan loppunattomiin. Usein oli kala kiinni samalla kuin uistin veteen läjskähti. Haukiakin saatiin yhteensä 15. Näistä oli kolme suurempaa, yksi noin 6—7 kilon painoinen. Muistan hyvin tämän hauin ja paikan missä se otti. Toista tuntia oli kaloja vetäen soudettu, kun joki leveni ja sen keskeltä näkyi pienoinen „käenkukunta saari“. Saaren toisella puolella oli rannan vöyrymät jyrkät kuin kallon seinät ja alla syvää suvantovettä. Soutaessamme tätä suvantoa pienessä kaaressa kävi kiinni suurempi kala . . . Kävi kuin olisi uistin pelkoon tarttunut. Vetelin kalan veneen viereen, jossa se „päisi“ odottamatta. Heitin uistimen uudelleen veteen ja samalla oli hauki jälleen kiinni. Nyt se tuli koreasti veneeseen. Ervastikin, joka kalastamiseen ei ollut tottunut eikä siitä erittäin välittänyt, vaikka kyllä oli ahkera tuoreen kalan syöjä, huudahti hänelle ominaisella hymyllä: Ahäh, olipa aika aijäl!

Aijä, harmissaan että tuo outo elukka ensi kerralla suusta karkasi, olikin toisella kerralla hotaissut tana- kasti niellen koko uistimen. Sitä irti päästäessä käteni joutui hauin hampaisiin ja alkoi vuotaa verta. Viruttelein aina väliin kättäni virassa; siinä arvelivat saattajani jonkun taian pillevän. Kuulin heidän supattavan verestä . . . Lapin tietäjistä . . . nostopöppöstä . . . Hetken kuluttua saattajamme rupesivat selittelemään, että ennakoita pitäisi saada kyllään tieto tulostamme, jotta tietäisivät illallista ja yöpaikkaa valmistaa. Joki tekee loppupaaleella polven, minkä jalkaisin salon läpi voisi oikaista. Kirilä, joka matkalla käyttäytyi kuin toisten johtajana, oli kyllä valmis lähtemään, mutta ainoastaan

jopa kertoi ja kehasi:

— Jo on Lappi langetettu,
Turja kaikki tuiverreltu;
eipä nyt tahoilta niiltä
eikä niiltä eikä noilta
tule turma näille maille,
vaara Karjalan rajoille —
syökää, veikot, huoletonna!
Laaja on nyt laulelomme,
vieriväinen Vienan virsi:
kuuluvi Kuman perillä,
lainehtivi Laatokalla!
Syökää, juokaakin, urohot!

Siitä vieri vuotehelle,
suuri suurien sekahan.

Oli kerran äänetöntä
laajoilla rajoilla Vienan,
Vienan vetten partailla.
Eipä kuulu koiran haukku,
ei Lapin ve'en ratina,
porovarsan nilkan narsku.
Yökin tyynti, ylhäisillä
häivät häilyy vain merillä,
korpi kuin kivenä seisoo,
tuulet nukkuu tunteureilla.

Vahtimiehet vain vakavat
yksin valvoo kumpuroilla.

L. POHJANHEIMON Asianajotoimisto
Omistaja Varatuomari Viljo Puustinen.
Suomi, Helsinki. Vuorikatu N:o 8.
Puhelimet 74 96 ja 50 06.
Toimittaa kaikkia alaan kuuluvia tehtäviä.
Matkustetaan maaseudulle.

sillä ehdolla, että jompikumpi meistä maankulkijoista lähtisi „revolin kera“ mukaan. Tuolla salolla näet kontio aina asuskelee . . . saattaapa hyvinhän tulla tiellä vastaan . . .

Ei olisi luullut Kirilän kaltaisen rotevaa miestä kirveellä ja pyssyllä varustettuna tarvitsevan kontiota kovinkaan pelätä. Muutenkin tuntui koko puhe kylään menosta salaperäiseltä. Saattajamme lienevätkin ehdotuksellaan etupäässä tarkoittaneet saada jompikumpi meistä metsään taikatempuilla kontio heidän kylänsä seutuville karkoitamaan. Sillä kun myöhemmin — tuossa 1/2 10 tienoilla — saavuimme määräpaikalle ja nousimme salopolkua astumaan, ottikin Kirilä heti puheeksi kontion, jonka joku pahansuopa oli heidän kylänsä kiusaksi nostanut. Tämä „nostopöppö“ oli jo kulvana kesänä elinyt tappaa hevosen ja lehmän sekä repinyt pahasti toisenkin lehmän. Kylässä oli keväällä ollut 15 lehmää, vaan piakkoinhan se „pöppö“ kaikki lopettaa — — — ellet sitä karkoita. Ennenkin hän muisti samanlaisen „nostopöppön“ heidän kylänsä läheisyydessä asustaneen eikä sille mitään voitu, ennenkuin sinunkaltainen maankulkija oli sen jotenkin metsään (risuja riistiin asettamalla ja luvuilla) ajanut tiensä. Vaikka kuinka koetin vakuuttaa, etten kykene kontiota loitsuilla karkoittamaan, Kirilä ei tätä uskonut, vaan uudisti yhä pyyntönsä. Ja lorujen lopuksi tästä syntyi turhan pedagogisen kiivautein vuoksi riita, joka päättyi niin, että Kirilä suuttui ja sanoi: „sie oot räähkä“, — minkä jälkeen ääneti astuttiin jylhää korpea kylään saakka.

Kontiota emme tavanneet, vaan kun iltamyöhällä Kirilän tupaan saavuimme, oli ensimmäiset sanat, joilla Kirilän äiti makultaan uinunpalkolta meidät vastaanotti: voi, voi, voi poikaseini, jo taas kävi „pöppö“ karjassa! — Ja yhteen menoon, ikäänkuin itkuvirttä laulaen, vanhus nyt elävästi kuvaili, miten karhu vähää ennen tuloamme aivan kylän kupeella oli käynyt karjan kimppuun ja repinyt nuoren, hyvän lehmän, jotta siitä tuskin eläjä tulee; oli kuitenkin paimenen ja kylänväen hudoista siksi hellittänyt, että lehmä pääsi sen kynsistä irti juoksemaan muiden perästä kylän aitaukseen . . .

Seisten kuuntelimme monisanaista kertomusta. Sillä välin Kirilän emäntä oli pukeutunut ja, saatuaan tietää uutiset m. m. suuresta kalansaaliista, pani teeveden kiehumaan sekä siivoili pertin lattiaa, kantaen siihen porontaloja, meille makuupaikoiksi . . . Pian saapuivat veneellä tulijatkin ja rantaan mentiin kaloja noutamaan. Suureen „kesseliin“ eli konttiin sullottiin ahvenet ja se tuli täpötyteen. Haukeja kannettiin erikseen ja yhden lihavan hauin emäntä keitti iltaruuksi . . .

Yhtäkkiä yön sylistä
aavan tyyneen taustamilla
häilyvän sumun seasta
tuli outo tuikahtavi,
valo outo vilkahtavi
vieremiltä Hanhisaarten,
Solkansaarten seutuilta,
ensin kuin kalatulonen,
sitten kuin salatulonen,
sitten kuin jo vainon virva,
pahan väijijän välähdys,
risuloimu ristimiehen;
näkyvä väikkyy, häviön,
hetkin vain hyvin palaen.

Jo nuo säikkyy vahtimiehet,
rientävät Rokatsun luokse,
sankarin herättelevät,
hälle kuiskien puhuvat:

— Oi on rohkea Rokatsu,
jo on kummat kulkemassa,
vauriot vaeltamassa
tänne Vienan virran suille!
Tuli on outo tuikkamassa,
valkea vipajamassa
tuolla Vienan vetten päällä, —
lähde, käänny katsomahan!

— Mitä turhia, tulia

Rokatsu.

Tarina Kalevalan ja Kantelettaren tapaan Solovetskin luostarin perustamisajoilta.

Rokatsu, rohkea, väkevä,
oli Vienan villipeura,
kaiken Karjalan kuningas
noilla Karjalan perillä,
Vienan suurten virtain suilla
Karjalan suurilla ajoilla.

Oli juuri matkan tehnyt,
tullut loitosta Lapista,
lapit kaikki kaattuansa,
turjat tuiverreltuansa.

Kylpi voittokylpyjänsä
kylyn suuren lautasilla,
kylyn kelpoisen perästä
vieri virtahan isohon,
Usman kosken kuohon alle,
ui siellä, kovin peksäsi
kömpi maalle mahtavana.

Siitä pirttiin käveli,
astui päähän suuren pöydän,
antoi tuoda illallista,
kävi leivän kannikkahan.

Siinä kesken illallista

Aamulla varhain mituamme Kieretinjoessa kuljeske-
lin kylän laidalla ammuskellen muutamia laukauksia
„revolilla“ (revolveri) muka kontiota karkoittaakseni.
Lähtiessämme talonemännät kaloista hartaasti kiittelivät
ja siunailivat . . . Iloinen kuitenkin olisin, jos joku
„Vienan urho, maailman vikevin mies“ toisi tiedon, että
tuo nostokarhu käytimme jälkeen oli jättänyt Uuden-
kylän rauhaan. Sillä matkalla Vienan Karjalaan tältä
matkalta on mieleeni jäänyt ikävä muisto ymmärtämät-
ömyydestäni sinäkin suhteessa, etten, uisinta, vaikka
sitä pyysivät, antanut näille maallista ja henkistä nä-
kää kärsiville karjalaisille.

Hj. Basitiev.

Kolme hautakumpua.

Sen jälkeen kun karjalaisten tämän edellisen ää-
nekkannattaja „Karjalan Käviä“ lakkasi ilmestymästä
on Manan majoille mennyt ei vähemmän kuin kolme
vanhojen runojen taitajaa, jotka kaikki olivat viime
aikojen huomattavimpia. Näin on tämä kaunis entis-
ajan taito yhä vähentynyt Karjalankin mailta, kun
se muualla maailmassa on ollut jo aikaa sitten sam-
muksissa. Niin eivät kai enää vanhat suuret sadun-
sekaiset tapaukset kansan huulilla pitkinä rauhallisina
ja hyvätuulisina runoina, joiden synty on ikäänkuin
ihme, vielä täysin selvittämätön.

Nuo poismenneet vanhan suomalaisen hengenelä-
män edustajat olivat *Jamani Puavila* Uhtualta Vienan
Karjalasta, *Pedri Shemeikka* Ilomantsin Tuupovaaran
Öllölästä (syntyisin Suistamolta) ja *Iivana Shemeikka*
Suistamon Muuannoin Raja-Karjalasta.

Runolaulajia:

Pedri Shemeikka.

*mitä lie kalavenosten,
ken nyt kurja kesken yötä
siellä vaanis vesillä,
taikk' on aarrevalkehia —
menkää, hullut, huolinne!*

*— Ei ole kalatulia,
eikä aarrevalkehia,
tule, katso tarkemmasti,
silmaise sumun sekahan!*

*Tuli tarkoin katsomahan,
ikkunahan kampuroidsi,
näki tuon tuhon tulosen,
oudommaksi oivalteli —
työnsi miehet katsomahan.*

*Tuli miehet tutkaimelta,
kovin huolisna puhuivat,
kauhu valju kasoo päillä:*

*— Oi on rohkea Rokatsu,
jo on siellä liat liekit!
Kaks on miestä kummallista
siinä Solkan saarenteella,
tulen läikkyvän edessä,
pääll' on niden mustat viitat,
vyötäisillä vyö punottu,
siinä huonetta tekevät,
salbosta rakentelevat.*

Jamani Puavila.

Viimemainittu (kansanomaiselta nimeltään Jeh-
kin Iivana) kuoli ensimmä, nimittäin jo talvella 1911
Helsingissä, ollessaan siellä runolaulumatkalla parin
toverinsa kanssa. Hän, samoin kuin myös yllämai-
nittu Pedri Shemeikka, oli kuulua rajakarjalaisaunuk-
selaista Shemeikka-sukua, jossa oli paljon vanhan ru-
non taitajia ja pelottomia metsämiehiä. Varsinaisen
maineikansa eli suku Suistamolalla, sen koillisimmassa
kolkassa, Shemeikan kylässä. Sitä haaraantui se loppu-
ajoillaan monille tahoille. Niinpä tässä mainittava
Iivana Shemeikkakin muutti pois suku- ja kotikyläs-
tään, hiukan lähempänä olevaan Muuannon kylään.
Hän kävi lopulla ikäänsä monissa suomalaisissa juh-
lissa ja muissa tilaisuuksissa esittämässä laulujaan ja
soittamassa kanneltaan, m. m. monessa Vienan Kar-
jalaisten Liiton kokouksessa.

Runolaulajain hautakumpuja:

Jamani Puavilan hautakumpu.

*Minkä huone korkenevi,
sen jo salvos maahan vaipuu,
minkä katto umpenevi,
sen taas kummulle kohoopi.
Ristit nüll' on rinnan päällä,
toiset huonehen katolla!*

*— Ohoh, ompa oudot merkit,
ompa puuhat oudommatkin! —
Käynpä itse katsomahan,
huoneet nuo hävittämähän,
kaikki maahan kaatamahan!*

*Souti tuonne Solkan maalle,
souti, ilman auttajia,
tuli Solkan saarenteelle,
veti rannalle venonsa,
tempaisi terävän miekan,
lähti kohti astumahan
noita tulten polttajia,
mustan kaapun kantajia,
iski, huimaisi, hepaisi —
mieikka miehen poikki lensi!*

*Jo nyt kimmainsa kirosi,
tempaisi kiven käsihin,
iski sillä innon tiestä,
pakosta pahan sisunsa,
kivi ilmahan kimahti,
rantapaasihän pamahti,*

Hänet vietin Helsingistä suurilla juhlallisuuksilla
kotikylänsä kahmiston hiljaiseen ikäkuusiin — sen,
yksinkertaisen kummun alle, jonka tässä vierellä
näemme.

Iivana Sn jälkeen kuoli hänen sukulaismiehensä,
serkkunsa, *Pedri Shemeikka*. Se tapahtui huhtikuussa
1915. Hän oli jättäen vanhempi edellistä ja kuolles-
saan lähes sadan vuoden vanha. Hän oli vanhoja
Karjalan tervaskantoja, vankkaruumiainen, terve- ja
rohkealuontoinen salojen metsästäjä, joka tämän
ammattinsa ohella viljeli vanhoja lauluja. Hän ei
paljoa liikkunut juhlilla, mutta kävi sentään jonkun

Pedri Shemeikan hautajaistilaisuudesta.

kerran. Vienan Karjalaisten Liiton toiminnan aikaan
oli hän jo heikko mies. Hän kuoli kotosalla, tuolla
kolmannella elinpaikallaan Tuupovaaran Öllölässä
Ristivaara-nimisessä talossa ja haudattiin siihen lähis-
tölle, Pörsämännien kalmistoon, hankin suurilla
juhlallisuuksilla, joissa laskettiin monia seppeleitä ja
joissa oli edustettuna Suomen Ylioppilaskunta, Kar-
jalainen Osakunta ja Savolainen Osakunta.

Jamani Puavila kuoli Uhtualta tämän vuoden
maaliskuun 14 p:nä. Hän kuului Vienan Karjalan
viimeisiin huomattaviin laulumiehiin, siihen vanhaan

Iivana Shemeikan hautakumpu.

*usvaisen sumun sekahan,
jätti kehnot koskematta,
kirotut kivittämättä.*

*Tulta tuiski tuiman silmät,
jo kivet, savet kirosi,
tapautuihe taikoihinsa,
maammon mahtikukkaroihin,
loihiti niistä linnan suuren,
herviön ison kohotti,
portit kaikki ponnottomat,
rautamuurit rauniohon,
seinämille senkin kilbet,
tuonkin tuurat torniloihin,
laitteihin Lapin vasamat,
loihiti vielä miehet tuohon,
ampumiestä miljooneja;
meni itsekin sisälle,
ampui tuolta turman nuolen.*

*Turma itsehen turahti,
oman rantehen rajahan,
veri purskuva purahti
aivan polville omille;
sortui vielä sorja linna,
oma raunio ramahti
aivan päälle ampumiehen,
niskoille ison Rokatsun!*

Parhaita joululahjoja.

(Seitkää tämä ilmoitus talteen ja käyttäkää sitä hyväksenne, kun ostate kirjoja itsellenne tai ystävillemme.)

- Lauri Stenbäck**, arvoas elämäkerrallinen ja fiivstyshistoriallinen teos fanallisen ja uskonollisen „heräämijemme“ waltawalta noujufuudelta. Teos on nyt julkaistu uutena muistopainoksena teffän, waltionewmos **Etelä-Aspetin-Saaptilä**-wainojan 70:nnen syntymäpäivän johdosta. Hinta 16 mf., sid. 22 mf.
- * **Emilie Bergbom**, kirj. Helmi Krohn. Teos sisältää eräitä fiivstyshistoriamme tärkeimpiä lufuja samalla kun se fuwailee harwinaisen uhravautwan ja jaloluontoisen työntekijän luurpirteteisen elämän. Hinta 8: 75, sid. 12: 50.
- * **Oliver Cromwell**, kirj. A. A. Kivietä. Suuren englantilaisen waltionjohtajan ja järjestäjän laaja elämäkerta. Hinta 9: 50, sid. 13: 50.
- * **Suomea ristiin rastiin**, Ernst Lampénin harwinaisen piteittä matkajutelmia ja hauskoja huomioita Suomen joka puolelta. Satoja mielenfintoiffia fuwia. Hinta 10: 50, sid. 15 mf.
- * **Jerusalemistä Damaskoon**, matkahuwaintoja Raamatun mailta III, kirj. prof. Arthur Hjelt. Runfaasti fuwia. Hinta 6: 50, sid. 10 mf.
- * **Sunnun ja ristikon takana**, awomieliffiä fuwautfija perjalaisista ystäwättäristäni, kirj. tri Jwar Lasij. Hieno, piteestä kirjotettu fuwateos.
- Musjala**, erään tunnetun helsinkiiläisen meffästysseuran historia, kirj. esittelijäyhti. A. Vieta. Hauskasti kirjoitettu, — paljon hauskoja fuwia. Hinta 6 mf., sid. 8: 50.

* Tähdellä merkityt teokset ilmestywät joulukuun alkupuolella. — Saatawina kirjataupoista ja asiamiehiltämme.

Kustannusosakeyhtiö Otawa, Helsinki.

hyvään polveen, joka siellä antoi kanta-ainekset Kalevalaan. Itse hän ei tosin liene saanut laulaa laulujaan Kalevalaan, eikä ollut ensimmäisiä Perttusiin ja varsinaisiin Wienan Karjalan suuruuksiin verrattuna, mutta vanhan suuren ajan henkeä hän kantoi sielusaan ja paljon muisti samoja säikeitä kuin nuo toisetkin. Hän, kuten olemme jo ennen lehdessämme maininneet, eli aina 111 vuoden vanhaksi. Hän on haudattuna Uhtuan kalmistoon ja näemme hänen hautakumpunsa tässä toisten joukosta.

Karjalaisten mielialoja uusissa oloissa.

Vienan Karjalasta kirjoitetaan meille seuraavaa: Suurta muuruskautta ja kansallisen heräämisen hetkiä elää nyt Karjalan heimo. Vallankumous on vapauttanut Karjalankin pitkä-aikaisesta sortajastaan, venäläisestä pakkovallasta. Nyt saa jo sielläkin vapaasti puhua ja neuvotella asioista, joista äsken ei juuri tohtinut ajatellaakaan. Venäläinen urkkijapoliisi ilmiäntäjäineen on ajettu maan rajojen ulkopuolelle ja kansa on päässyt vapaasti hengittämään. On tapahtunut oloissa muutos, jota ei tohdittu vuosi sitten ukeksiakaan. Ja mikä tässä muutoksessa on ihmeellisintä, ilahduttavinta, on se, että asioihin on nyt käynyt kärsiksi kansa itse. Heti vapauden sanoman saavuttua ryhtyi se pudistamaan sortajan valtaa niskoiltansa. Stanovoit, pristavit ja poliisit riisuttiin heti aseista ja

toimitettiin pois. Saipa moni venäläinen pappi ja opettajakin, jotka olivat antautuneet valtiollisiin vehkeilyihin ja kansan sortoon, lähteä Karjalan mailta. Omakielisiä toivotaan heidän sijalleen. Katset tässä suhteessa kääntyvät Suomeen päin. Sieltä toivotaan saatavan kreikanuskaisia omakielisiä pappeja, sieltä opettajia ja muita nuujoojia alkanutta uudistustyötä varten.

Sanoimme, että kansan pöntevä toiminta sortajaan kohtaan herättää ihmettelyä. Itse asiassa ei siinä ole sentään mitään outoa. Venäjän vanha hallitus on muistanut vain kolme asiaa: werojen kantamisen, kansan wainoamisen ja wenäläistytämisen. Näitä se on tarmonsa takaa koettanut toteuttaa ja siihen kaiken toiveensa kiinnittänyt. Wenäläistytämistä vaati, että kaikki koulutkin piti olla vierakielisiä, vaikka niiden opetuksesta eivät karjalaislapset ymmärtäneet juuri mitään. Ei yhtään kirjainta ole opetettu kansan omalla kielellä, vaikka kyllä on muistettu perä weroja ja hallita kansalle kuuluvia metsiä ja wiljelysmaita. Vielä vähemmin on tehty muita parannuksia. Esim. maan- teitä, joita kaikkialla maailmassa hallitukset rakentavat ja joita ilman on ihmisten toimeentulo aivan mahdotonta, ei Venäjän hallitus ole koko Vienan Karjalalle suonut yhtään sylvä — ei edes postiliijoille. Ja nekin yritykset, jolloin teitä koetettiin tehdä omin voimin, esti se alkuunsa.

Näin on Karjalaa hallittu. Ei ole siis outoa, jos kansa siellä on jo menettänyt kaiken luottamuksensa. Olisi ihme, jos entisiltä tahoilta odotettaisiin mitään hyvää.

Suurta närkästystä on herättänyt karjalaisissa vallankumouksen jälkeistekin hallitusta kohtaan m. m.

*jäi siihen makoamahan
kuin makaa kivi tai kanto,
hengen heittänyt wirwi.*

*Näki Lapin laajan heimon
Herran istuimen edessä,
Herran polven ympärillä,
siinä, päät nuo painuksissa,
hartiat kumartuneina,
Herran kasvon kaltahilla,
Herran kätten kattamina.*

*Näki vielä mustat miehet,
nuo kirohut kaapuniekat
kahden puolen Luojan kaaren,
sivnä seisovan lähinnä
ensimiehinä Jumalan.*

*Silloin Solkan suuri urho,
Vienan rantojen kuningas,
jo nosti käden glemmäs,
anoi armoa ylittä,
pysyi kastetta pyhäistä.*

*Oli kirkot kimmel-harhat,
Jumalat nuo kauhun-luomat.
Oli miehet solkkalaiset,
jotka kaarilla kajotti,
kaikki maahan mäiskiellyt,*

se menettely, että hallitus perustavan kokouksen vaaleja määrätessä ei suonut karjalaisille tilaisuutta saada ainoatakaan omaa edustajaa kokoukseen. Niin vähän se ajatteli karjalaisten hyvää. Siten täytyy karjalaisten kaiketi jäädä koko tuon kokouksen ulkopuolelle — taas osattomiksi syrjästäkatsojiksi.

Ihana muisto.

Niin kansojen kuin yksityistenkin elämässä sattuu tuolloin tällöin tapahtumia, onnellisia sattumia, joiden vaikutus on tavallista ylentävämpi ja jalostavampi. Ne virkistävät aikanaan ihmisiä karussa elämäntaistelussa ja niiden muistelemineen synnyttää ylevää mielialaa sekä innostavia ajatuksia vielä kauaan sittenkin kun nuo hetket ovat jo jääneet jälleleppäin.

Kovaosaiselle, pitkä-aikaisen sorron murjomalle wenäjänpuolisen Karjalan kansalle ei ole kohtalo suonut monta ilon välkähdystä. Sen elämässä ei ole sattunut monta sellaista tapahtumaa, jonka muistelemineen virkistäisi ahdistettua mieltä ja jonka ajatteluinen panisi kaikkien karjalaisten sydämet riemusta sykähtelemään.

Mutta onpa sentään yksi muisto. Muisto muita ehmpi ja ylevämpi. Se on muisto „Liiton“ — Wienan karjalaisten Liiton — ajoista. Niistä ajoista, jolloin Karjalan kansa ensikerran ues-taan heräsi, ensi kerran todellisesti tunsii olevansa karjalainen. Siinä on muisto, jonka Karjalan mailta matkaaja kuulee vielä nytkin, monivaiheisten vuosien takaa, jokaista karjalasta läm-

*tulet loitos tuiskiellut,
kun tuo voitettu heräsi,
paha harhaus hävisi,
oli kivi päähän käynyt,
kalpa luuhun kalskahtanut,
kaikki maahan murskaellut.*

*Nousi rohkea Rokatsu,
vaan ei nouse voittomielin.*

*Astuu allapäin venolle,
murehisna rantamalla,
soutaa sieltä synkin mielin,
tulee kolkkona kotihin
masennuksin maiden kuulu.*

*Siellä on yötä kaksi, kolme —
painuu synkille saloille
jalan polkemattomille,
elää siellä kuin erakko,
kuolee kumpuhun Rokatsun.*)*

Iivo Härkönen.

*) Rokatsun kumpu on vielä olemassa Tiüksjärven kalmistossa Pohjois-Aunuksessa.

Ilmari Kiannon

suuri heimoromaani:

Wienan kansan kohtalo

„Terveh tervehyttäjälle!

„Wiikon aikaa on Wienan kansan walventunut oja wuottanut sitä ilmeystystä, että joku kytenevä tynäniekka ottai sydämenään ojanpuulleensa oikein kumata tämän kansan ominaista kohtalorakasta elämää. Tämä harras toiwomus on nyt toteutunut. Runoilija Ilmari Kiannon on epäilemättä tällä kirjallaan walloittanut Wienan karjalaisien ja karjalattarien sydämet ja ansainnut näiden sydämien syvimmän kiitollisuuden.

„Ilmielävänä tuwaarjana loihitti Kiannon eteemme tuon helään heimon elämän ilot ja surut sekä sen kärsimykset ja ainaiset mieliapaut, eteenpäin pyrkimykset, vetämykset ja toiwot. Wienan kansan kohtalossa on Kiannon elävöittämin ja wuottawoin, sieluunjuttawammin kuin kukaan ennen häntä, riwi riwittä, siwu siwulta kirjan alusta sen loppuun asti tätä arkaluontoista aiheitansa käsitellyt.

„Jokaisen karjalaisen kannattaa lukea tämä Ilmari Kiannon, erikoiskohdissaan kieltämättä paras kirjallinen tuote, tämä henkewä heimoromaani, jossa tekijä sywällä elämän ymmärtämyksellä tuwailee „rajantatain“ Karjalan oloja ja elämää ja wuorinfin itäläisen kansan tähän asti wain wähän tunnettua sieluelämää.“ (Zampereen Sanomisija Kaavo Ahawa.) Hinta 5: 50.

Werner Söderström Osakehtiö.

mittävän. Se oli aikaa, joka teki käänteen karjalaisten elämässä. Sitä muistellaan kuten kansallista kewätaamaa, ihanaa herätyksen hetkeä. Se tapahtui „Liiton“ aikoina — — — „sen ja senkin Liitto teki“ — — — „sen tahtoi tehdä“ — — — „se meidän Liittomme“ — — — Tähän tapaan käyvät Karjalassa muistelut.

Liiton aikoja seurasi rajasää tuhoisine seurauksineen. Sorto wiitsi jälleen synkät haavat karjalaisten sydämiin. Mutta „Liiton“ aikuista herätystä se ei pystynyt waimentamaan, eikä sen muistoa sammuttamaan. Ennen sorto itse sammui, suistui omaan huonouteensa. Vain hetkisen piti se kieliä kahlittuina, kammitsoi kansalliset harrastukset. Mutta nyt paistaa jälleen vapauden päivä Karjalan maille. Nyt ajan samaa heimosia „uusi liitto“: karjalaisten oma „Seura“.

Siihen kääntyvät nyt kaikkein katseet. Siltä kiireellisiä parannuksia kiihkeästi odotetaan. Vanhaaliittoa muistellaan ja uuteen asetetaan suuria toiveita. Se on Karjalan heimon yhteinen ajatus arkipäivinä ja se sen miellä juhlapäivinä ylentää.

Karjalan kätöjä.

— Uusi ajanlasku Suomen kreikkalais-katolisissa seurakunnissa. — Patriarkan ja synodin suostumus saatu. Piispa Serafimilta on Moskovasta saapunut rowasti Okuloville Sortavalaan seuraava sähkösanoma:

„Patriarkan ja synodin suostumuksesta annan luvan papistolle pitää juhajumalanpalveluksia juhlapäivinä uuden ajanlaskun mukaan seurakuntalaisten tahdosta. Ilmoittakaa tästä Sortavalan, Iomantsin, Suistamon, Kiteän, Joensuun, Taipaleen ja Korpiselän kirkkoherroille.“ — Karj. Aamul.

ИАТАШШИ ДА ЈЎРГИ.

Оли пұхәпәйнү. Јүрги тули Педрин талох пейтоқкали пелдолой мүб. Наташши оли жо кодван айғоа хәндү вуоттанух да икунас катчонух јовен раннале пәй. Әй хәй, әй ни тойжет нәхтү әнне күй Јүрги оли жо пертис.

— Кузбо синә тулит? Мүб вуотеттих да катчоттих икунас; а сиңуу әммо нәхнүх, саной Наташши.

— Ку олижит вуоттанух, ка тулижит нүғбәй себәәмәх минуу. Ку әт туле — ка ни вуоттанух әт оле. Вай вароадго хармоаду шинелйи?

— Хармоаду шинелйи ән вароа, ку се он сиңун пәд. И себәәмәхги тулен — качос ненга?

— Хүвин, Наташши, хүвин — нагрәй Моарју да Педри. Хүғи туддих Јүргй себәәмәх.

Јүрги оли пәйвәтүннүх. Айнос хәй оли вәсел. Суури да бодру хәй оли јуурги күй тоаттахки. Әй ни Наташши хуономи олду и чома хәй пұхаруугис оли. Айју олиги күзелемижтү да пәгиземиштү. Јүрги кахтех вудех әй олдух койш кәуннүх.

Наташши отги «Карjalaisen Саномат» да саной, мида Архипу оли хәнеле укалданнух. Ну Јүрги рубейги хәнеле уузйи бүквий опастанах. Хәй шйриди кәй букват бумоагаде да пани шйрјен кохтаде венеан букват. А кудамили венеан бүквий әй оле, хәй озутти, миттүжйи саной шйл кирјутегах.

— Рубие нүғбәй жо лугемах, саной Јүрги да озутти Саномис әрәстү буква, кудаман Наташши әтчи бумоагае да саной, ми се он.

Kauppaneuvos Vasili Hosjainoff. Kauppaneuvos Ivan Hosjainoff

Hosainoff veljekset Salmista.

Alkuperäisen karjalaisen heimon suomenpuolisilla maille, n. s. Raja-Karjalassa ovat olleet laajalti tunnettuja n. s. suuret Hosjainat Salmista. He olivat olleet jo kauvan varakkaita ja laajaliikkeisiä kauppiaita kotipaikkakunnallaan, kun he viime aikoina ryhtyivät perustamaan paikkakunnalleen suurehkoja sahalaatoksia y. m. ja pyrkivät muutenkin laajentamaan liikkeitään, joten niistä muodostui tunnettu Hosjainoffien miljoonalikke Raja-Karjalan äärille. Sillä oli monta kauppaa seutukunnalla, sen laivat purjehtivat kaikkialla Laatokalla ja Raja-Karjalan kauppa-asioista ei puhuttu

— Вуози кәввәх школас әнне күй лугемах опастугах, а синә кйерал тахтот родйија лугемах. Туле недәлин перәс, сид вәсте рубием ма лугемах. А нүғбәй сүбмәб и јуоммо да мууду илуо пиёммә.

— Мидех минуле ило онги. Айјән олен сонаннух жо аткаласки олда.

Илуо олши сид Педрин талос. Лоуноан јәлгех дәхтеттих хүб кәйкин Јүррин кодих. Синне Архипан талон әдех пихале оли жо айју хйерун рахвасту, нуорду да ванхоа, керәвүннүх, Јүргйи катчомах да куулемах. Да айнос уузйи тули тойжиски хйерулойд. Кен күзели, әйғә хән олдух хейјән пөйгйи нәхнүх либо куудлух хейи мида. Тойжиле хәнни пиди таркаллек сануо, мида Пййтерис валланкоавон айгах лојиттих. Тойжет күзели, јогә терәвәх суури тора лопех да рауху моах тулоу. Сид и пагиноа кести. Архипу да Јүрги вәстаттих мин вай әхтитих. Күзүттих: мида валланкоадо айғой сай, мида хүвә мейле сййдү роух?

— Әй оле кебей сануо, мида хүвә валланкоавос роух. Сен вай таркаллек войби сануо: ичестәх рахвахас се дәхтәу, соавго се хүвә вай пахоа, саной Јүргй.

— А кенбо ичеллех пахоа тахтоу, саной әрәс.

— Әй ни тахто пахоа, а ку рахвас ән хавачу ичеллех ни мида хүвәй тахтомах, се рахвас ни мида ни соа әй. Тејјән олис пидәннүх олда Пййтерис пәгемәс да куулемас, күй сие рахвас валланкоавон айгах хавачу. Әй үксин Венялажәт, а тойжетти ровут да канзат. Украйналажйил да Виролажйил опги нүғбәй жо ома валду омис әжейс. Хейл олдах оманкйелижәт школат, муб ливдйијәжәт хейдү пахембат?

Jokaiselle Karjalaiselle:

Kalevalan Laulumailta

Kuvaus Wienan Karjalan maasta, kansasta, runonkeruusta y. m., kirj. J. K. Inha. 450 siv. 177 kuv. ja kartta. 10 mk. Sib. 12 mk. — „On suorastaan mestarillinen. Siinä Wienan Karjala astuu ensi kertan tähin selwänä ja oikein käsitettynä esiin.“

Karjalaisen heimon historia

Kirj. Wainö Woiionmaa. 543 siv. 10 mk., sib. 12 mk. „Arwoffaampaa joululahjaa ei karjalainen heimo olisi woinut saada.“ (Karj. San.)

Kalevala kansanrunoelmana

Kirj. J. Ohri, suom. J. Suomalainen, tarkast. K. Krohn. 287 siv. ja kartta. 5: 50, sib. 7 mk. „On suomalaisen kirjallisuuden ainoainen laatuaan.“

Pohjois- ja Itä-Karjala

Kirj. Osk. Melander. 140 siv. 84 kuv. 6 mk., sib. 7 mk. — Oikea Karjalamaakuntalaistieto.

Runojen ja metsäin Karjala

Zunnetun Karjalan kuuvaajan Jivo Varköjen, kuuvaajilla, hywin waltuilla kuuilla walaistu ehtys. 83 siv. 1: 25. — „Raja-Karjalaa jeloistawista lhyhystä kirjoista on tämä paras.“

O. A. Hainari

Kirj. Osk. Melander. 47 siv. 1 mk. — Juuri ilmeist. mielenkiintoiset muistelmät tästä lämpimästä Raja-Karjalan ystävästä.

Kansanvalistusseura, Helsinki.

ilman, että mainittiin tämän liikkeen nimi. Toiminimen muut, liikkeen ulkopuolelle kuuluvat pyrimöt — kansallisessa ja sivistyksellisessä suhteessa — eivät aina saaneet kaikkien ymmärrystä, mutta kieltää ei voine, että ainakin osalta oli sillä hyvä tarkoitus ja kaikissa tapauksissa tarkoitti oman paikkakunnan parasta. Salmien olot sitäpaitsi ovat olleet viime aikoina siksi sekavat ja arkaluontoiset, että parhainkaan tarkoitus ja työ ei ole voinut tulla siellä täysin ymmärretyksi ja kannatetuksi. Paikallisista ja vanhoilta katsantokannoilta lähtien näyttävät monet asiat aivan toisilta kun loitompaa ja laajemmilla näköpaikoilta niitä katsellen. Kyseessä olevat henkilöt olivat pääasiassa vanhan kansansivistyksen kannalla, vaikka he olivat uudempaakin oppia ja oljenvalaistusta saaneet. He olivat puhtaasti alkuperäistä karjalaisia kansaa.

Pääasiassa muodostivat toiminimen vanhin veli Vasili ja nuorin Ivan Hosjainoff, kolmannen veljen pysytellessä enemmän syrjässä.

Molemmat ensimmäinit kuolivat tänä syksynä joko-teenkin yksiin aikoihin, edellinen marrask. 5 p:nä ja jälkimmäinen syysk. 4 p:nä.

Karjalaisen kansan luettavaksi julkaisemme heistä seuraavat tiedot heidän elämästään ja liikepuhistaan, samalla kun julkaisemme tässä heidän kuvansakin.

Vasili H. syntyi Salmassa maaliskuun 22 p:nä 1850, keskimäinen Mihail H. marrask. 5 pv. v. 1852 ja nuorin Ivan H. tammik. 21 pv. v. 1863. Ollen köyhän

omat miexet хейдү халлитах. А Суомес жо аммуи он муга олдух.

— А миксебо мейле сидә валдоа әй аннета?

— А сиксе, ку мүб ливдйијәжәт да аңукеелајет вие магоаммо. Тулоу мустоа: ни келде әй тулла валмехексе саномах: тәс тейле ненга да ненга кәйккә хүвә. Кен иче әй хавачу нүғбәй ичеллех тахтомах да оттамах валдоа, се ни конзу сидә ни соа әй.

— А кенәбо се он вига?

— Кес он вига, сййдү олижә әйју саномижту.

Цоарин халличус пани мейле венялажәт херрат, венялажәт папит да опастанат. Нед әй тахтотту мейјән тарбехис да келес ни мида тиедә. Оман пәән сйях мейле пандих вйерәс пәд. Муга и јәй Карјалан рахвас күй халтахунуокее рунгаксе: ку тахтоттих мейјән кәттү либо јалгоа лйиктутоа, се лйиктутеттих валмехексе. Тәдә ванху, цоарин халличус тахтойги — се оли сен вига. А ку нүғбәй әммо нуоссе омиле јаллоиле, әммо рувенне оман пәд дуумаймах да омил кәвил иче роадамах ичен хүвәксе — се он жо сид мейјән вига. Този он: тойжил родулойд да канзойл он олдух паремби лүккү, күй мейл. Хейл он олдух рахванан келйизйи да мелижйи херрой, опастеттулойд суурйи михей, хейл он олдух оманкйелижйи газйеттой да кнйгой, хейл он олдух хавачушух родумели. Хейл он олдух ома пәд да омаг опастанат. Се канзу, ку он мида тахтоннух, се он тахтоннух күй үксин миес. Сиксе хүб олдах соадуги да отетту, мида он тахтотту. Уксин јәуреулойд да татоаройл олдах оманкйелижәт школат, кнйгит да газйетат. Олеммого мүб ливдйијәжәт хейдү пахембат?

talollisen poikia, saivat he lapsuudessa tottua kovaan työhön. Pieni „kontti“ ei ankaralla työlläkään elättänyt suurta perhettä, vaan täytyi hankkia lisätuloja. Sen tuottajaksi katsottiin sopivimmaksi kauppa-alusta oli liike hyvin pientä.

Sittemmin kävivät vanhemmat veljet Laatokalla kalastamassa sekä syksytuolella että talvipakkasella. Nuorin veli sai olla apuna riittävä puimassa ja muissa kotitöissä. Kalat myytiin alussa paikkakunnalla, mutta veljesten tultua suuremmiksi lähtivät he kauppaamaan kaloja Pietariin isolla soutuveneillä. Kaloista saaduilla rahoilla ostettiin tavaroita, jotka myytiin kotiseudun asukkaalle. Jonkun ajan kuluessa aloitettiin jauho-kauppa. Alussa oli sekä vähäistä. Ensi kerran kun lähettiin jauhon ostoon koottiin kolmen talon rahavarat yhteen, tehden ne yhteensä 300 rpl. Niillä ostettiin jauhoja, jotka sitten taas myytiin kotiseudulle. Voitot lisättiin entisiin pääomiin ja ostettiin taas Pietarista jauhoja, ruuneja ja muita tavaroita. Näin jatkettiin kauppa, kunnes voitiin aukaista kotona pieni, vaatimaton kauppa-puoti, jossa nuorin veljeksiä oli myyjänä, vanhempien pitäessä ostamisesta huolta.

Varojen vähän kartuttua luomasivat veljekset puutavaraaliikkeen edulliseksi. Noin 40 vuotta sitten aloittivat he halkokaupan ja noin 26 vuotta sitten rakensivat pienen sahan Tulenajoen suulle kotipaikkakunnalleen. Saha oli yksiraaminen ja yksisirkkelinen. Tämä ei saanut toimia kauan; jonkun vuoden kuluttua paloi se.

Kohta sen sijalle rakennettiin uusi ensin yksi- ja sitten kaksiraaminen ja yksisirkkelinen saha. Liikkeen kasvaessa eivät nämä ehtineet sahata niin paljon tavaraa kuin kysyttiin. Siksi oli rakennettava isompi saha. Noin 8 vuotta sitten valmistui neljäsiraaminen ja kaksisirkkelinen saha ja sen yhteyteen perustettiin konepaja ja puuhöylämö sekä sahatarvakin kuivauslaitos, myöhemmin vielä höyrymölly ja kuiva telakka laivojen nostoa varten.

Kun sahalaitys tuli suuremmaksi, kasvoi sitä myöten muukin liike. Niinpä omistivat veljekset viime aikoina aina 25 proomaa ja 4 hinaajaa, jotka vuosittain kulluttivat Pietariin noin 8000 st. sahattua tavaraa ja 100,000 km³ halkoja sekä toivat jauhoja suurelle osalle Raja-Karjalaa. Matkustajalaiva „Koitto“ kuului myös heille ja välitti liikettä Pietariin, Sortavalan ja Salmin välillä. Kauppoja he omistivat lopulla liikeaikaansa useita, nim. Salmista 4 ja Sortavalassa yhden, sitäpaitsi konttorin Pietarissa.

Viime kesäk. 16 pv. pääsi tuli irti sahan rannassa ja tuo kauhea tulipalo vei kaikki liikkeen tehdaslaitokset: sahan, puuhöylämön, konepajan, kuivauslaitoksen ja myllyn, lisäksi kymmenkunnan työväen asuntoa, kauppa-puodin, pari isoa vilja- ja tavaravarastohuonetta sekä pari proomaa.

Nuorin veljistä oli hiljainen ja ahkera luonne. Aamusta varhain myöhään iltaan toimi hän konttori-työssään. Nuorempana ollessaan hän järjesteli yökautte kunnan asioita, joissa oli mukana. Olipa hän nuoriseuran puuhissakin, aina sen perustamisesta saakka, ollen sen rahaston hoitaja, sittemmin sen kunniajäsen. Uittoyhdistyksen, sairausluoneen ja yhteiskoulun johtokuntaan hän niinkään kuului.

Vanhin veli oli luonteeltaan melkein edellisen vastakohta. Hän oli kiivas ja äkkipikainen. Mutta pohjaltaan hän oli hyväsydäminen ja hellä. Elämäntapomukseltaan hän oli syvästi uskonnollinen. Hän kuului 15 vuotta suomalaisen kansakoulun johtokuntaan ja kirkon isäntänä toimi hän 38 vuotta.

Säästäväisyydeltään, ahkeruudeltaan ja täsmällisyydeltään saavuttivat he salmiusten luottamuksen, joka säilyi aina heidän kuolemaansa saakka.

Vironmaa nykyhetkellä.

Eräs Helsingissä viime aikoina vierailut virolainen sanomalehtimies ja yhteiskunnallinen toimihenkilö on kotimaansa nykyistä oloista ja mielialasta antanut „Uuden Päivän“ haastattelijalle seuraavia tietoja:

Suhteemme Venäjän vallankumoukselliseen demokratiaan on kielteinen, sillä jo tänä lyhyenä aikana, minkä kuluessa se on valtakuntaa hallinnut, on se antanut meidän kokea pettymyksiä. Keväällä heti vallankumouksen jalestä ryhdyttiin laatimaan virolaisten taholla ehdotusta Viron väliaikaiseksi itsehallintolaiksi ja, kuten muistettaneen täälläkin, järjestimme Pietarissa silloin asian hyväksi mielenosoituksen, johon otti osaa Pietarissa asuva suurilukainen virolainen siirtokunta ja 15-tuhantinen virolainen sotilasosasto kaikkine varustuksineen — olisivat suomalaisetkin tehneet samoin! Seurauksena oli, että tuo ehdotus-maamme väliaikaiseksi itsehallinnoksi hyväksyttiin. Ja sitten kävi itse Kerenskinin Tallinnassa tervetulleisissa „tämä alkaen vapautta Viroa“ — niin hänen sanansa kaupungin asemalla kuuluivat — ja Estonia-teatterissa lausui hän, että tämä maa voi itse vapaasti valita, tahtooko se käydä käsikädessä Venäjän kanssa, taikka kulkea omia teitänsä, Venäjä suo siinä suhteessa avoimen vaalin. Mutta niin kaunisti kuin tuo olikin sanottu, ei se kuitenkaan toteutunut sisältänyt lähimainkaan samaa. Meidän komisarioroksemme, Venäjän edustajaksi Tallinnaan, määrättiin virolainen Poska. Hänen osakseen tullut, kohtalo oli ensimmäisiä ilmaisemaan meille, ettei vallankumoukselliseen demokratiaan ollut luottamista. Kun Poska suhtautui jyrkästi tsaarivallan aikuisiin venäläisiin virkamiehiin, jotka nyt olivat muka lujia tasavaltalaisia, uhattiin hänet eroittaa virastaan. Uhkausta ei kuitenkaan toteutettu, sillä virolaisten suuttomuus olisi teon johdosta paisunut pelottavaksi. Mutta joka tapauksessa jäi siitä pettymyksen tunne mieleen. Toisen kerran selväsi meille venäläisten kanta maapäiviemme vaalessa. Viron venäläiset olisivat halunneet myöskin tulla edustetuksi maapäivillämme, ja ikävä sanoa, meidän bolshevikkimme heitä kannattivat. Paikallisen „venäläisen demokratian“ taholla uskallettiin tämän perusteella suunnitella vaalien kumoamista. Sekään ei lopullisesti toteutunut, mutta epäluulon siemen sen kautta yhä jäi itämään. Jos näihin liittämme sen suuttumuksen, minkä herätti virolaisten lippujen repiminen kansallisena juhlapäivänämme viime Vappuna sekä muonitusministerin suhtautumisen vironkielen käyttöön Viron elintarvehallinnossa — hän on nimittäin sanonut, ettei se käy päinsä — ynnä vielä oikeusministerin lausunnon, että mieluummin käytööt rikoksentekijät vapaina, kuin että heidät tuomitaan vironkielisissä oikeusistuimissa, niin ymmärretään, ettei Venäjän demokratiaa eikä sen edustajia meillä mitenkään voida uskoa. Venäjän demokratia on nationalistista, eikä se ymmärrä pienten kansojen luonnollista oikeutta kansalliseen elämään.

Me olemme kyllä federalisteja, ajattelemme liittoyhteyttä Venäjän kanssa, mutta meissä elää pohjimmaaltaan suurempiakin toiveita. Korkein ja lopullinen pyrkimyksenne on meilläkin: riippumaton Vironmaa. Mutta

виrolајий, поляккой да муйду пненембиен родулоин эвумехий да рахвахан валлан пулудотайий. Нämä тулах олемах мейтеги мүбүмелыкый, кувай соахах тидеа, мидя мүб тахтоммо. А Карјалан советту и түндяй олат парахат миехет хейле саномах, мидя мүб тарвичеммо.

— Муга и рувеккоа пидма́х керэхмөдөй јога херус, јога волосте кайккел Карјала. Азеттароа хот какои омоа, рахвахан мелиятү мистү, тоине Ануксес да тоине Валгиен мерен пуолес, эвумиес-кандитогатасе похјустус-керэхмөх. Ку сид тулоу айгу валлитя эвумехет, андаккоа кайкин куй үкөи миес эһнет омиле миехиле. Муга валлиткоа олат миехет Карјалан советтахи, кудай андау тийјот похјустус-керэхмөле да халличукселе рахвахан тарбехис. А рахвас тахтоу оман килинет школат да валлан омис делюлоис омих кэзих. Сен ку соатто, га и тулетто нагемәх, мидя хувея валланкоавос роих. Айнос тулоу мустоа: Эй лиду ни кенен суух пүүдәматтах ленна. А кен нүгөй пүүдәмәх эй хавачу — се ни консу эй хавачу.

— Товен саной Јүрги, саной ерас мие, ку Јүрги вайкастуй.

Кодван айгоа вие миехет толкуйттих Архипан да Јүррин кера, куй оле теравяйех керэхмөд пнетгават да кедя пидяе азеттоа эвумиес-кандитогатойкес похјустус-керэхмөх да Карјалан советтах.

Пайвайне оли јо ласкениху, ку рахвас ләхти эарех. Педри, Моарју да Наташши ләхтеттих сежо кодихезе, а Јүрги мени хейдү соатмаах.

Јорой.

toistaiseksi ajattelemme realiseksi liittovaltiota Venäjän yhteydessä, liittovaltiota omine lakeineen, hallintoineen ja kansallisine laitoksineen. Tämän vuoksi me olemme läheisessä vuorovaikutuksessa Ukrainan ja toisten rajakansojen kanssa. Ukrainan tavoin on meilläkin kansalliset rykmentit esikuntineen. Ja huomattakoon, että meidän sotamiestikongressissamme oli m. m. yksi edustaja ukrainalaisista joukoista läsnä.

Puolueoloihimme vaikuttavat pääasiallisesti samat tekijät kuin Suomessakin. Työväki kaupungeissa, kaupunkien porvaristo, maaseudun pikkutilalliset ja tilatottomat ovat puoluejaon pohjana. Kuitenkin on Venäjän vallankumous vaikuttanut osaltaan nykyisiin puoluemuodostuksiin. Niinpä työväen vasemmisto on bolshevikkeja — kuten lience laita Suomessakin — ja se on suorastaan venäläisen bolshevikkipuolueen vironmaalainen osasto, äänenkannattajanaan „Pöoline“-lehti. Viron sosialidemokraatit ovat kansallisella pohjalla järjestyneitä ja heidän ryhmänsä nimenä on „Eestimaa sotsial-demokratine ühendus“, johtajanaan Edvard Wilde, Mihkel Märtna y. m., äänenkannattaja on „Sotsial demokrat“. Sitä paitsi lukeutuu ryhmään nuoria virkamiehiä, asianajajia j. n. e. — Kolmannen puolueen muodostavat sosialivallankumoukselliset, joiden äänenkannattajia ovat „Töö Lipp“ ja „Sakala“, vanha Jacobsonin lehti. Siihen kuuluvat pikkuporvarit, kansallismieliset j. n. e. ja on se suhteessaan Venäjään federalistinen. Työryhmä eli radikaalisosialistit on oikeastaan lähellä porvareita ja siihen on liittynyt suuri määrä Viron sivistyneistöäkin. Seuraa demokratien liitto, joka on osaltaan entistä edistysmielistä puoluetta, äänenkannattajinaan „Postimees“, „Tallinna Teataja“ sekä „Päeväleht“ (se on samalla työryhmänkin edustaja, jotenkin puolueettomana pysyttelevä). — Maalailiiton muodostavat maataviljelevät talonpojat, johtajanaan Ramot, Viron nykyinen „maanviljelysministeri“. Sekin on federalistinen.

Kuten Suomessakin ovat bolshevikit venäläisen sotaväen avulla koettaneet vaikuttaa Viron oloihin, erityisesti Tallinnassa. He vastustavat federalisteja ja kannattavat Viron autonomiaa. Kokoontulo on kaupunkilainen. Tallinnassa ne muodostavat suurimman puolueen, niillä on kaupungin valtuuston 101 paikasta hallussaan 31.

Puolueyhityksestä puhuttaessa joudumme meidän maapäiviimme, jatkoi haastateltu. Ne perustuvat juuri tuohon väliaikaisen hallituksen antamaan itsehallintolaikiin. Se on yksikamarinen eduskuntalaitos ja edustajat siihen valitaan yleisellä ja yhtäläisellä äänioikeudella. Vaaeliin ottaa osaa jokainen 20 vuotta täyttänyt virolainen. Se edustaa koko Viroa, s. t. s. sekä Pohjois-Liiviä että Varsinais-Viroa. Edustajat valitaan 9 piiristä ja on niitä luvultaan 60, joista maaseudulla 36, kaupungeista 24. Nykyiset maapäivät kokoontuivat ensin 36-jäsenisinä, maaseudun vaalit toimitettiin nimittäin ensin. Siihen asti oli porvareita ja sosialisteja tasaa yhtä monta. Mutta kun kaupunkien vaalit toimitettiin, pääsivät sosialistit enemmistöön. Bolshevikkejä ei kuitenkaan ollut kuin yksi ainoa ja tämän vuoksi niiden taholta koetettiin saada venäläisten vaali vaalit kumoetuksi. Eduskunta laati lakiehdotuksen Viron perustuslaiksi, järjestää agraariolot ja on se otanut haltuunsa ne oikeudet, mitkä ennen kuuluivat Viron saksalaisille valtiopäiville (Landtag), kuten kouluasiat, terveydenhoidon, majatalot, maantiet, verotukset (rahassa) y. m. Maapäivät muodostavat Viron sekä lakiasäättävän että toimeenpanevan vallan. Eduskunnan valiokuntien puheenjohtajat ovat Viron „ministerejä“, yhteensä niitä on 7.

Maapäivät eivät tähän asti ole vielä saaneet suuria aikeita, vaikka ne kokoontuivat jo aikaisin kesällä. Järjestyssääntöjen luomien on vienynt m. m. paljon aikaa. Perustuslakiehdotusta ei ole vielä laadittu, mutta käsitelyn alaiseksi se on joutumassa. Sen sijaan on kunnallislaki valmistunut. Sen mukaan on kullakin kunnan jäsenellä yksi ääni. Tässä yhteydessä huomauttakoon, että kunnat eduskuntavaaleissa valitsevat valitsijamehensä piirittään ja niiden toimitettavina ovat lopulliset vaalit. Tämän menettelyn kautta bolshevikit juuri joutuivat yhden miehen varaan.

Tällainen on siis Viron uusi valtiollinen järjestys. Missä määrin se tulee vaikuttamaan vastaisiin oloihimme, sehän nähtänee. Toiveet ovat kuitenkin hyvät, kunhan vaan pääsisimme ohi sodan.

Ettäkö lähtisimme maasta saksalaisten tullessa, kysyy haastateltu. Emme sinukaan. Eduskunta on antanut ohjeet ja niiden mukaan pysyy jokainen virolainen asemillaan, vaikka venäläisten taholta toisia määräyksiä on annettukin. Tallinnan tyhjentäminen johti siihen, että 25—30 tuhatta venäläistä lähti ja toivottavasti he eivät enää palaa. Synkkä kohta on se, että venäläiset ovat siirron nimessä vuorostaan ryöväineet Tarton yliopiston. Sen suuri, erittäin arvokas kirjasto on joutunut heidän saaliikseen suunnattomaksi tappioksi tietelle ja Viron kansalliselle sivistystölle. Mutta aika kaikki korjaa. Jalka Viro saa omankielisen koulun — nyt opetetaan oppikirjojen ja opettajien puutteesta omalla kielellä vasta kansakouluissa — niin kohoo kansan sivistystaso kuin itsestään ja se luo vakuttua vastaisen täysin riippumattoman Vironmaan luomiseen ja pystyssä-pysymiseen — sillä siitä mekin aina unelmoimme, sitä ajattelemme.

— А мимбо мүб велли, сьлде войммо?

— Този он, эй оле кебей соаха Карјалан рахвасту Лоадогас Валгиех мерех сәх кьерал үхтеннү мьехеннү лийккумах. Үхтеллех се он јо вәхәјән рувенух хаватчумах. Мейјән олат миехет он азетанух «Карјалан Үлендүс-Сеуран» мейјән делюлоин да хувея ајамах. Се он анданух вәлиайгахизеле халличукселе прошенјән мейјән ололой да элмијәјән парандамиекесе. Халличуксен министрат олиги ускалдетту мейле вәйдү парандукөй андоа. Үхтеллех мүб ембө соа валмишјуу вуотгоа. Халличук, мил он айјү делюлој да хуолду, вөйбй онохтоа, мидя он ускалданнух. А мидя мейјән пидяјә тәл кьердоа лодие, сеги он југөй сануо. А ку мидя рувета лодиямах, се пидяү лодие куй үкөи миес. Миня олен и ненга дуумайиннух: нүгүјине айгу Вениамоас он советтаин да комитеттаин айгу. Мейјән пидяјә азеттоа Карјалан советту либо комитетту, үхтехийне кайккеле ливгиляјкеле Лоадогас Валгиех мерех сәх. Јогахийне ливгиляјкеле волосте валлитчијә үхтен предстветлөјә, рахвахан мелијен эвумиехен, тәх советтах либо неувостох. Карјалан советтан пидяјә олда коке-тукесө Үлендүс-Сеуран кера, либо кутчо үкөи миес сеурас советтах. Советтан пидяјә азетто Петроскойле либо мух Карјалан кескустах. Тямә советту војж айјән хувея моале лодие Вениамоан суурен похјустус-керәхмөн айгах. Се олис мейл пөаннү, ми халличукселе кайкен рахвахан тахтомияжет санож. Эммо соанне вие омоа рахвахан мистү похјустус-керәхмөх эвумехекесе — кенбо силлој мейјән делюлој ајау? Похјустус-керәхмөс тулоу олемах украиналајий,

Tanner & Manner

W a a s a

Puhelin 201.

Sähköosote: Manner.

Kangas- ja Siirtomaatavarain tukkuliike.

Uutisia

Vienan ja Runuksen Karjalasta.

Tsuupan Karjalaisten Seura.

Tämän nimisen seuran mainitsimme viime numerossa perustetun Tsuupan asemalle Muurmannin radan varrella (Kieretin pitäjässä). Seuran ensin. kokoukseen kerryttiin jo elok. 6 p:nä vanhaa lukua ja johti siinä puhetta Vasili Arhipoff Kiijsjoesta ja kirjuriina toimi Paavo P. Afanasjeff-Ahava. Kun oli keskusteltu ensin seuran perustamisen tarpeellisuudesta sekä muista asioista, valittiin erityinen sääntötoimikunta, johon tulivat Vasili Arhipoff, Simana Arhipoff, Daniel Arhipoff, Aleksi Sergejeff, Arefei Sergejeff, Vasili Langojeff ja Rodionoff. Sääntötoimikunta teki kokouksessaan elok. 7 p:nä ehdotuksen seuran säännöksi, jotka seuran toinen yleinen kokous 13 p:nä elokuuta sitten hyväksyi. (Säännöt julkaisemme seuraavassa numerossa). Tässä toisessa kokouksessa johti puhetta sama henkilö kuin edellisessä kokouksessa ja kirjuri piti D. Arhipoff. Sääntöjen hyväksytyä kirjottautuivat kaikki läsnäolijoista seuran jäseniksi. Sitteen valittiin seuralle johtokunta, johon tulivat: varsinaisiksi: Daniel Arhipoff, Vasili Jaakoljeff, Arefei Sergejeff, Aleksi Sergejeff, Mikko Pestrikoff ja Riiko Rodionoff sekä varajäseniksi: Vasili Langojeff, Huoti Pestrikoff ja Simana Arhipoff. Tilintarkastajiksi valittiin Paavila Petroff ja Vasili Trofimoff sekä heille varajäseniksi Huoti Sergejeff ja Kirilä Kemoff.

Seuran johtokunnan ensimmäisessä kokouksessa heti edellisen jälkeen valittiin seuran puheenjohtajaksi Vasili Jakoljeff, kirjuriksi Daniel Arhipoff ja rahastonhoitajaksi Riiko Rodionoff.

— **Karjalan Sivistysseuran neljäs kiertävä kansakoulu** on alkanut toimintansa Vuokkiniemen Kivijärven kylässä, jossa se toimii ensimmäisen vuoronsa, siirtäytyänsä sitten pitäjän muihin kyliin tai toiseen pitäjään. Vuokkiniemen aikaisemmin alkanut toinen koulu siirtyi marrask. 19 p. u. l. Vuokkiniemen kirkolta Kaskolaan.

— **Osuuskannapa** ajotaan perustaa Vuokkiniemelle. 26 p. marraskuuta oli kokous ja osakkaita oli jo ilmoittautunut neljättä kymmentä.

— **Verinen kahakka Kantalahdessa.** Suomalaiset lehdet ovat kertoneet, että Kantalahdessa Vienan Karjalan perillä on tapahtunut verinen kahakka siellä olevain suomalaisten ja venäläisten sotamiesten kesken. Riita on alkanut siitä, että venäläiset aikovat ryöstää erään suomalaisen kauppiaan ja tämä silloin itsepöluukseksi ampui erään venäläisen sotilaa kuoliaaksi. Tämä tapahtui Kantalahden Hedesoven kylässä. Silloin oli syntynyt jonkinlainen taistelu, jolloin kaikkiaan 11 suomalaista tuli surmatuksi.

Venäläiset ovat antaneet karkoitussääräyksen kaikille Kantalahdessa oleville suomalaisille työmiehille.

Suomesta.

Suomen itsenäisyys.

Päästyään punakaartien synnyttämästä sekasorosta, ryhtyi Suomen eduskunta jatkamaan työtään. Kun Venäjällä ei ollut vakintunutta hallitusta eikä sen suhteista Suomeen enää mitään tiettyä, julisti eduskunta viime kuun 27 p:nä vasten yöllä itsensä korkeimman vallan käyttäjäksi maassa ja järjesti tämän perusteella samalla maan hallitusasian, joka oli epä-määräisellä kannalla. Uuteen hallitukseen, josta tuli ensimmäinen vapaan Suomen oma hallitus, tulivat: puheenjohtajaksi prokuraattori P. E. Svinhufvud; oikeustoimituskunnan päälliköksi lakit. tohtori Onni Talus; sisäasiain toimituskunnan päälliköksi oikeusperimestari Arthur Castrén ja apulaispäälliköksi lakit. tohtori Aleksander Frey; valtiovaraintoimituskunnan päälliköksi pankinjohtaja Juhani Arajärvi; kirkollis- ja opetuslaitosten päälliköksi professori E. N. Setälä; maataloustoimituskunnan päälliköksi maanviljelijä Kyösti Kallio ja apulaispäälliköksi agronomi E. Y. Pehkonen; kulkulaitosten ja yleisten töiden toimituskunnan päälliköksi yli-indehtentti, professori J. J. Castrén; kauppa- ja teollisuustoimituskunnan pääl-

Toiminimi P. N. Afanasjeffin liikettä

Uhtuassa

Vienan Karjalassa

Suosittelään.

liköksi lakit. tohtori Heikki Renwall sekä sosiaalitoimituskunnan päälliköksi filosofian liseniaatti O. V. Louhivuori.

Seuraavana päivänä ryhtyi uusi hallitus toimeensa. Tämän kuun 6 p:nä julisti eduskunta Suomen itsenäiseksi, riippumattomaksi tasavallaksi ja antoi hallitukselle valtuudet ryhtyä toimenpiteisiin, että tämä itsenäisyys tulisi muiden valtojen puolelta tunnustetuksi.

Suomen kreikkalaiskatolisen piispan vaali.

Suomen kreikkalaiskatolisen arkkipiispan vaali toimitetaan Viipurissa tammik. 23 p:nä.

Alkuperäistä suunnitelmää, jonka arkkipiispa Sergei on esittänyt synodille, on synodi muuttanut tunnustavasti taantumukseksi.

— **Uusi ajanlasku.** Joensuun ja Sortavalan kreikk.-katoliset seurakunnat ovat päättäneet ryhtyä viettämään juhlapäivään uuden ajanlaskun mukaan tämän vuoden vaihteesta alkaen. Tähän päätökseen on yhtynyt Suistamon seurakunta.

Viron itsenäisyys.

Viron maapäivien istuntoon marraskuun 28 p:nä olivat saapuneet kaikki edustajat, lukuunottamatta 5 bolshevikiryhmän ja kahta muuta edustajaa. Kuuntelijaparvekkeet olivat niinkään täynnä. Yleensä odotettiin, että bolshevikit yrittäisivät väkivalloin hajottaa maapäivät.

Maapäivät päättivät yksimielisesti kansojen itsenäisyyden mukaisesti kutsua kokoon Vironmaan perustavan kokouksen päättämään itsenäisen Vironmaan valtiiovallan luomisesta ja toisista sen yhteydessä olevista kysymyksistä.

Samalla päättivät maapäivät hyväksyä julistuksen, jossa sanotaan m. m., että koska Venäjän valtiovalta on yleisen anarkian ja yksityisten ryhmien keskenäisten taistelujen vuoksi täydellisesti hävinnyt ja maasta puuttuu keskushallitus, jonka määräysten alaisi kaikki valtakunnan osat olisivat, ilmoittavat Vironmaan väliaikaiset maapäivät maan laillisesti valittuna edustajana, varjellakseen maata Venäjällä yhä kasvavalta anarkialta ja sisällisen sodan seurausten varalta sekä Viron kansan poliittisen tulevaisuuden lujittamiseksi, että Viron maapäivät julistavat itsensä korkeimman valtiiovallan haltijaksi, jonka kaikkien määräysten ja säännösten tulee olla voimassa siksi kunnes Viron perustava kokous koontuu.

Kaikki määräykset ja käskyt, tulkoet ne miltä taholta tahansa, astuvat voimaan ainoastaan silloin kun Vironmaan maapäivät ovat ne julkaisseet. Vastaisessa tapauksessa niitä ei saa täyttää. Kiireellisissä tapauksissa, jolloin maapäivät eivät ole koossa, suorittaa kiireellisimmät tehtävät maapäivien puhemiehistö ja vanhempien kokous.

Tämä päätös astuu heti voimaan.

Virolaiset sotamiehet kutsuttu kotiin.

Samassa istunnossa päättivät maapäivät kääntä virolaisten sotamiesten puoleen julistuksessa, jossa kuvataan maan hädänalaista tilaa, nälkää ja ryöstöjä, ja kehoitetaan kaikkia isänmaan poikia, joiden on täytynyt vuosikautia viettää rintamalla, palaamaan puoltamaan kotimaata, jota muuten uhkaa hirmuinen tulevaisuus.

Istunto, jossa telittiin monta muutakin tärkeää päätöstä, päättyi ankarana kättentaputukseen.

Eräs tieto kertoo, että nämä maapäivät olisi jo marrask. 25 p:nä hajoittanut Viron työläisten ja talonpoikien edustajien neuvoston toimeenpaneva komitea.

Saman komitean sanotaan määränneen Viron perustavan kokouksen vaalit toimitettaviksi helmikuun 5:nä ja 6:nä päivänä 1918 sekä perustavan kokouksen ensimmäisen istunnon pidettäväksi helmikuun 28 p:nä. — Uutiset ovat ilmeisesti sitirtäitset.

IV. MITROFANOFF

Jyväskylä, Suomi.

Puhelin 166

Myy varastosta tukuttain ja vähittäin kangas- ja rihkamatavaraa.

Venäjän tapahtumia.

Hallitus ja valtakunnan tila.

Kuten viime numerossa mainitsimme seurasi bolshevikien toimeenpanemasta vallankaappauksesta monia ikäviä ja verisiäkin yhteentörmäyksiä Venäjän eri puolueiden ja yhteiskuntaluokkien kesken. Muutamia päiviä vallitsi suoranainen aseellinen veljessota valtakunnassa, sen keskuspaikoissa, ottaen siihen osaa sotaväkiki. Toiset sotaväen osastot olivat uuden suunnan puolella, toiset vanhan. Kasakat etenkin, johtajinaan kenraalit Kaledin ja Kornilov, asettuivat vanhan suunnan puolelle, muodostaen niinsanotut väliaikaisen hallituksen joukot. Bolshevikit muodostivat punakaartejaan ja heihin yhtyi verrattain yleisesti muu sotaväki. Pietarissa ja sen lähistöllä ammuttiin kuin ilmosodassa, Moskovassa pommitettiin m. m. kuuluisa Kremlin linnoitus melkein hajalle. Monia ihmishenkäi vaati kamppailu. Osa sotaväkeä saapui rintamaltakin taisteluun.

Vaikka alussa näytti voitto hyvin epävarmalla näyttäneen se joutuneen bolshevikille. Heidän hallituksensa on jäänyt paikolleen ja selvinnyt muistakin vaikeuksista, ja sen jälkeen on ollut verrattain tyyntä. Eroamiset tästä uudesta hallituksesta on peruutettu, samoin lakon tehneet alemmat virkamiehet ovat ryhtyneet takaisin toimiinsa, ja vaikka vastalauseita on kuulunut, on tämä uusi hallitus toiminut kuin kansanaan täysivaltainen valtakunnan hoitaja. Se on antanut määräyksiään, julistuksiaan ja kaikista päätäen saanut jotain järjestystä aikaan asken vallinneen sekasorron sijalle.

Toinen asia vain on, ettei tämän hallituksen sana enää ulotu yli koko entisen Venäjän valtakunnan. Tämä valtakunta on totiasissa jo nyt täydellisesti muuttanut muotoaan — hajaantunut moneksi pienemmäksi valtiopiiriksi. Niinpä ovat ukrainalaiset täydellisesti eronneet entisestä yhteydestään omaksi itsenäiseksi valtioksi, samoin on Siperia valinnut oman hallituksensa, ja sitä tietävät myös viestit kasakkain alueelta, Bessarabiasta, Kaukaasiasta, tatarilaisten keskuudesta ynnä muut. Marraskuun lopulla julistautui Suomi täysin itsenäiseksi valtioksi ja sen jälkeen on tehnyt saman Viro. Varsinaisen Venäjän valtakunnan muodostaneet enää vain Keski- ja Pohjois-Venäjä — suurvenäläiset ja muutamat pienet erikansallisuudet.

Uuden hallituksen viimeisiä toimenpiteitä on rauhanneuvottelujen alkuunpaneminen Saksan ja sen liittolaisten kera.

Kuten tiedetään ovat uuden hallituksen etunäissä Lenin ja Trotski.

Alote rauhan aikaansaamiseksi.

Venäjän armeijan ylipäällikkö sai viime kuun lopulla nykyiseltä hallitukselta määräyksen ryhtyä heti rauhankeskusteluihin vihollisarmeijan sotilasviranomaisten kanssa, mistä toimenpiteestä on myöskin ilmoitettu Venäjän liittolaisille. Viimeaimituille on lähetetty seuraava sähkösanoma:

„Kaikille, kaikille, kaikille!

Ehdotetaan välirauhaa solmittavaksi heti kaikilla rintamilla. Venäjän korkeimmalle ylipäällikölle on jo annettu määräys ryhtyä yhteyteen Saksan päämajan kanssa välirauhan aikaansaamiseksi 3 kuukaudeksi.

Tasavallan väliaikainen vallankouluksellinen hallitus.

Vaikka liittolaisvallat ovat vastustaneet tätä hanketta on keskustelut venäläisten ja sen vastustajain kera alettu (27 p. marrask. u. l.) ja toisten tietojen mukaan on jo välirauhakin solmittu, kolmeksi kuukaudeksi.

— **Venäjän kirkko.** — Patriarkan toimi päätetty perustaa. Melkein yksimielisesti on päätetty Venäjän yleisessä kirkolliskokouksessa Moskovassa:

- 1) Kirkolliskokoukselle kuuluu korkein lainusäänäntölinen, hallinnollinen, tuomio- ja tarkastusvalta Venäjän kirkossa.
- 2) Patriarkan virka perustetaan.
- 3) Patriarkka on ensimmäinen vertaistensa piispojen joukossa.
- 4) Patriarkka ja kirkollisen hallinnon elimet ovat kirkolliskokouksen alaisia.

